

DAADKRACHT
VOOR DE OVERHEID

NATIONAAL STATENLEDENONDERZOEK 2013

Tweede trendonderzoek naar de tijdsbesteding en werkzaamheden
van Provinciale Statenleden: éénmeting

Samenvatting

In maart 2015 stapte Nederland naar de stembus voor de Provinciale Statenverkiezingen. Provinciale volksvertegenwoordigers maken zich klaar voor een nieuwe ambtstermijn. De provincie is voor veel burgers een onbekende bestuurslaag. Dit uit zich al jarenlang in een lage opkomst bij de verkiezingen.

Daadkracht, een bestuurskundig onderzoeks- en adviesbureau, heeft op eigen initiatief een éénmeting uitgevoerd naar de tijdsbesteding, werkzaamheden en honorering van Provinciale Statenleden. De éénmeting is een vervolg op de nulmeting uit 2010.

Tijdsbesteding

Gemiddeld besteden Statenleden in 2013 ongeveer 21,46 uur per week aan het statenwerk. Gemiddeld 1,5 uur per week minder dan in 2010. Statenleden van de PVV besteden als nieuwe partij gemiddeld de meeste tijd in 2013. Statenleden van GroenLinks en D66 besteden in 2013 fors minder tijd aan statenwerk dan in 2010. Waar links georiënteerde Statenleden in 2010 relatief meer tijd besteedden dan rechts georiënteerde Statenleden, is dat beeld in 2013 andersom. Driekwart van de Statenleden combineert het statenwerk met een betaalde baan en/of opleiding. De totale werkweek van Statenleden komt hiermee gemiddeld op 53,7 uur per week.

Werkzaamheden

De werkzaamheden van Statenleden zijn verdeeld in bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten, gesplitst in 17 categorieën. Ruim 68% van de totale tijdsbesteding besteden Statenleden in 2013 aan bestuurlijke activiteiten en ruim 26% aan volksvertegenwoordigende activiteiten. De relatieve tijdsbesteding in 2013 komt niet overeen met de doelstelling van de Wet Dualisering om minimaal 50% van de tijd te besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Statenleden uit Gelderland en Statenleden die ouder zijn dan 60 jaar besteden gemiddeld de meeste tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Een meerderheid van de Statenleden (56,1%) is tevreden met de huidige tijdsindeling. Statenleden die hun tijd graag anders zouden indelen, willen gemiddeld genomen minder tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten en meer tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten.

Honorering

Statenleden ontvangen in 2013 samen op jaarbasis € 7.423.848,44 aan vergoedingen. Per Statenlid komt dat uit op een vergoeding van € 13.116,34 per persoon per jaar. Per hoofd van de Nederlandse bevolking bedraagt de vergoeding aan Statenleden net als in 2010 € 0,44 per jaar. Het gemiddelde uurtarief van Statenleden bedraagt in 2013 € 11,99 per uur, één euro meer dan in 2010.

Het uurtarief dat Statenleden ontvangen is niet evenredig verdeeld. De tijdsbesteding van Statenleden verschilt per provincie, terwijl de vergoeding voor alle Statenleden gelijk is. De Statenleden die vinden dat de vergoeding omhoog moet, besteden gemiddeld de meeste tijd aan statenwerk. Statenleden die vinden dat de vergoeding omlaag moet, besteden gemiddeld de minste tijd aan statenwerk.

Bestuurlijke opschaling

Bijna de helft van de Statenleden is tegenstander van bestuurlijke opschaling in de eigen provincie. 34% is voorstander van opschaling. De provincies Friesland, Noord-Brabant en Zeeland kennen de meeste tegenstanders van bestuurlijke opschaling. Van de regeringspartijen PvdA en VVD steunt iets minder dan de helft van de Statenleden het landelijk beleid. Het merendeel van de Statenleden vindt dat provincies zelf moeten kiezen of ze willen fuseren en met wie.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1. Inleiding	3
2. Methode van onderzoek	4
3. Theoretisch profiel	7
4. Tijdsbesteding	9
5. Werkzaamheden	12
6. Honorering Provinciale Statenleden	18
7. Bestuurlijke opschaling	21
8. Conclusies	25

1. Inleiding

In maart 2015 stapte Nederland naar de stembus voor de Provinciale Statenverkiezingen. Provinciale volksvertegenwoordigers maken zich klaar voor een nieuwe ambtstermijn. De provincie is voor veel burgers een onbekende bestuurslaag. Dit uit zich al jarenlang in een lage opkomst bij de verkiezingen.

In 2010 heeft Daadkracht het eerste trendonderzoek naar de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden uitgevoerd: de nulmeting. Voorliggend onderzoek is de éénmeting en heeft als doel het in kaart brengen van de gemiddelde tijdsbesteding per werkzaamheid van Nederlandse Provinciale Statenleden in 2013. De resultaten van het onderzoek geven een gedetailleerde beschrijving van de invulling van het Statenlidmaatschap. Wat zijn de werkzaamheden van Provinciale Statenleden en hoeveel tijd besteden Statenleden aan deze werkzaamheden? Onderdeel van de rapportage is een vergelijkend onderzoek tussen Provinciale Statenleden op diverse factoren. Zijn geslacht, leeftijd, functie, ervaring, rol, politieke kleur en/of provincie van invloed op de invulling van het Statenlidmaatschap? Ander aspect van dit onderzoek is de honorering die Provinciale Statenleden ontvangen. Hier gaat het om het in kaart brengen van de vergoeding die Provinciale Statenleden ontvangen. Een vergelijking met de resultaten van de nulmeting maakt onderdeel uit van dit onderzoek. Tot slot gaat deze editie van het Nationaal Statenledenonderzoek in op de opschaling van het provinciaal bestuur.

1.1 Doel van het onderzoek

Primair richt dit onderzoek zich op een beschrijving van de feitelijke situatie van de tijdsbesteding en werkzaamheden van Provinciale Statenleden in 2013. Aan de hand van vergelijkend onderzoek is te zien welke verschillen en/of verbanden er bestaan tussen Provinciale Statenleden op de eerder genoemde factoren. Secundair doel van het onderzoek is het vergelijken van de huidige tijdsbesteding van Provinciale Statenleden (éénmeting) met de resultaten uit de nulmeting van het Nationaal Statenledenonderzoek 2010. Het eindproduct is een vergelijkend perspectief van de feitelijke situatie in 2013 en 2010. Voorliggend onderzoek brengt daarnaast de meest recente herstructureringsplannen voor het Provinciaal bestuur en de opvatting van Provinciale Statenleden over deze plannen in kaart.

1.2 Vraagstelling

In dit onderzoek staat de volgende vraag centraal:

“Waaruit bestaan de werkzaamheden van Provinciale Statenleden, wat is de concrete tijdsbesteding voor deze werkzaamheden, welke vergoeding ontvangen Provinciale Statenleden voor het statenwerk in 2013, in hoeverre komt dit overeen met de tijdsbesteding,

werkzaamheden en vergoeding in 2010 en wat is de opvatting van Provinciale Statenleden over de invulling van deze rol bij mogelijke opschaling van het Provinciaal bestuur?”

1.3 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag is geconcretiseerd naar de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is er in recente onderzoeken bekend over het dualisme in relatie tot de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden in Nederland en welke plannen zijn er voor bestuurlijke opschaling van de Nederlandse provincies?
2. Wat is de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden in Nederland in 2013 en in hoeverre verschilt deze van de tijdsbesteding in 2010?
3. Wat is de tijdsbesteding gerelateerd aan de werkzaamheden van Provinciale Statenleden in Nederland in 2013 en in hoeverre verschilt de tijdsbesteding aan deze werkzaamheden ten opzichte van 2010?
4. Wat is de vergoeding die Provinciale Statenleden in Nederland ontvangen voor het statenwerk in 2013 en in hoeverre verschilt deze vergoeding van de vergoeding in 2010?
5. Welke effecten beoogt het kabinet Rutte II met opschaling, wat is de opvatting van Provinciale Statenleden over de haalbaarheid van de beoogde effecten en wat zijn de wensen van Statenleden aan de hand van de verwachte gevolgen?

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 behandelt de methode van onderzoek. Daarin onder meer aandacht voor de opzet en validiteit van het onderzoek. Het derde hoofdstuk geeft het theoretisch profiel van het Provinciale Statenlid (hierna te noemen Statenlid) weer. In de hoofdstukken 4, 5, 6 en 7 komen achtereenvolgens de tijdsbesteding, de werkzaamheden, honorering van Statenleden en de beoogde effecten van bestuurlijke opschaling en de opvatting van Statenleden daarover aan de orde. Hoofdstuk 8 geeft als besluit de conclusies.

De analyses in dit rapport zijn deels uitgewerkt in relatieve cijfers. Dit betekent dat de tijdsbesteding van verschillende activiteiten in percentages van de totale tijdsbesteding is weergegeven. Tenzij nadrukkelijk de tijdsbesteding in aantallen uren staat aangegeven, gaat het in dit rapport over de relatieve tijdsbesteding van Statenleden.

2. Methode van onderzoek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodologie achter het onderzoek. Achtereenvolgens komen het literatuuronderzoek, het vergelijkend onderzoek en de webenquête aan de orde. Daarna volgt informatie over de respons en de validiteit van het onderzoek. Het hoofdstuk besluit met de beperkingen van het onderzoek.

2.1 Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek geeft allereerst antwoord op onderzoeksvraag 1. Ten behoeve van de nulmeting is reeds literatuuronderzoek gedaan naar het profiel van Statenleden, hun werkzaamheden en tijdsbesteding. Ten tweede geeft literatuuronderzoek deels antwoord op onderzoeksvraag 4. Hiervoor is actuele literatuur gebruikt in de vorm van wetsbesluiten over de vergoeding van Statenleden in 2013. Ten derde vereist onderzoeksvraag 5 een theoretische oriëntatie op de kabinetsplannen omtrent bestuurlijke opschaling. Relevante literatuur voor de beantwoording van onderzoeksvraag 5 is onder andere:

- Regeerakkoord VVD-PvdA (2012), Bruggen slaan (voornemens van het kabinet);
- Ministerie van BZK (2013) Bestuur in samenhang, de bestuurlijke samenwerking in Nederland (toelichting op de plannen om het provinciaal bestuur op te schalen);
- Raad van State (2013) Het kán beter - interbestuurlijke verhoudingen opnieuw beschouwd (derde periodieke rapport over de interbestuurlijke verhoudingen tussen overheden);
- Commissie Regionaal Bestuur in Nederland / Commissie Geelhoed, (2002) Op schaal gewogen, Regionaal Bestuur in Nederland in de 21ste eeuw (motivatie voor- en de mogelijke gevolgen van opschaling van decentrale overheden).

2.2 Oriënterend onderzoek

Ter voorbereiding op de webenquête is een oriënterend kwalitatief onderzoek verricht in de vorm van interviews. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met de Statengriffiers en enkele Statenleden van de provincies Gelderland en Flevoland. In gesprekken is de relevantie en actualiteit van de thema's in de vragenlijst besproken. Dit heeft geleid tot aanvullende vragen voor het Nationaal Statenledenonderzoek 2013.

2.3 Webenquête

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen 2 en 3 en deels 4 en 5 is gebruik gemaakt van een webenquête. De webenquête richt zich op de totale populatie van 566 Nederlandse Statenleden.

Om de webenquête te kunnen uitzetten, zijn e-mailadressen van Statenleden verzameld. Hiervoor zijn de provinciale websites geraadpleegd. Bij het verzamelen van e-mailadressen is voor elk Statenlid tevens geïnventariseerd wat het geslacht van

het betreffende Statenlid is, voor welke partij het Statenlid in Provinciale Staten zit, of het Statenlid deel uitmaakt van de coalitie of oppositie en of het Statenlid fractievoorzitter is. Door deze inventarisatie is het in de webenquête niet nodig Statenleden naar informatie te vragen welke bekend kan zijn. Dit beperkt de tijd die Statenleden aan de webenquête kwijt zijn en voorkomt dat deze gegevens niet zijn ingevuld.

De software voor de webenquête is ontwikkeld door Parantion, een samenwerkingspartner van Daadkracht, en is bekend onder de naam Burgeronderzoek.nl of Easion Survey. Het is een professioneel digitaal onderzoeks- en panel platform dat voldoet aan de hoogste beveiligingsnormen, de data op Nederlandse bodem bewaart en waarbij uw data wordt beschouwd als uw eigendom! Het is een applicatie die de webenquête verspreidt, ingevuld kan worden met een App op smartphones en tablet, en de respons opslaat en verwerkt. Met het programma is het mogelijk de data te exporteren naar een analytisch programma, zoals Excel en SPSS.

Het uitzetten van een digitale enquête kent ook risico's, met name omdat de onderzoeker geen invloed heeft op 'de technische omgeving' die het Statenlid gebruikt. Om problemen met het systeem tot een minimum te beperken, is de vragenlijst uitgebreid en naar tevredenheid getest op:

- verschillende besturingssystemen: Windows en Mac OS;
- verschillende internet browsers en browserversies: Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome en Safari;
- verschillende apparaten: Desktop PC, laptop, tablet en smartphone.

Elk Statenlid is persoonlijk uitgenodigd deel te nemen aan de webenquête. In de elektronische introductiebrief komt onder meer naar voren wie het onderzoek uitvoert, wat het belang van het onderzoek is, wie de opdrachtgever is en waarom het voor de respondent zinvol is om mee te werken. Voor het verhogen van de respons is anderhalve week na het versturen van de uitnodiging een herinneringsmail verstuurd. Vervolgens is anderhalve week na deze eerste herinnering een tweede herinneringsmail verstuurd. Om de non-respons verder te minimaliseren is veel aandacht besteed aan het gebruiksgemak van de webenquête, onder andere door het aantal vragen te minimaliseren en door weer te geven hoe ver respondenten zijn in de enquête. Om de drempel voor Statenleden laag te houden is de uitwerking van de webenquête geanonimiseerd. Doordat de verwerking van de gegevens op geaggregeerd niveau (provincie, politieke partij, geslacht, leeftijd, coalitie/oppositie, fractievoorzitter/'regulier' Statenlid) en niet op persoonlijke titel gebeurt, is de kans dat Statenleden participeren groter. Ten slotte ontvangen de respondenten bij deelname een samenvatting van het rapport met de belangrijkste bevindingen.

2.4 Respons

Na het verzenden van de vragenlijst bleek dat 38 respondenten deze niet ontvangen hadden (gebounced). Mogelijke oorzaken hiervoor zijn een foutief e-mailadres, e-mail (spam)filters of gebrek aan ruimte in de mailbox. Na contact met de betreffende provincies en het achterhalen van alternatieve e-mailadressen zijn uiteindelijk alle 566 Statenleden aangeschreven. Daarvan hebben 213 respondenten deelgenomen aan het onderzoek. Dit is een respons van 37,6%. Van alle respondenten hebben 194 Statenleden de vragenlijst volledig ingevuld.

Zodra een respondent begint met het invullen van de vragenlijst, blijven de ingevoerde antwoorden bewaard. Door het verschil tussen het aantal volledig afgeronde vragenlijsten en de vragenlijsten waarbij voortijdig is gestopt met invullen, varieert het aantal valide respondenten bij elke vraag. Om deze reden is bij de uitwerking van de onderzoeksresultaten het aantal valide respondenten weergegeven.

2.5 Interne validiteit

Interne validiteit betreft de geldigheid van het onderzoek: heeft de onderzoeker gemeten wat hij wilde meten? Deze éénmeting is een vergelijkend onderzoek. Om de interne validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen zijn wijzigingen van de meetinstrumenten tot een minimum beperkt. Voor de éénmeting maakt Daadkracht gebruik van de onderzoeksopzet en operationalisering van begrippen uit het Nationaal Statenledenonderzoek 2010. Aan de hand van oriënterende interviews is gecontroleerd of de meting nog valide is voor de éénmeting.

2.6 Externe validiteit

Zoals in paragraaf 2.3. is aangegeven zijn diverse gegevens van Statenleden geïnventariseerd. In het onderzoek is verder gevraagd naar de leeftijd van de respondenten en het aantal termijnen dat een Statenlid achtereenvolgend heeft. Op grond van de vergelijking van de gegevens uit de webenquête met de landelijke cijfers van de totale onderzoekspopulatie zijn uitspraken over de representativiteit van dit onderzoek mogelijk.

2.6.1 Geslacht

In dit onderzoek is 71,5% van de respondenten man, 28,5% is vrouw. Van de onderzoekspopulatie is het aandeel vrouwelijke Statenleden in 2013 32,3%. Dit betekent dat het aandeel vrouwelijke Statenleden c.q. respondenten in dit onderzoek 3,8% lager ligt dan van de totale onderzoekspopulatie. Op basis van de Chi-kwadrat goodness-of-fit toets is vastgesteld dat er geen significante verschillen bestaan wat betreft de verdeling van de

mannelijke en vrouwelijke respondenten. Zowel vrouwelijke als mannelijke Statenleden zijn naar verhouding vertegenwoordigd onder de respondenten.

2.6.2 Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 51,3 jaar. Ruim 70% van de respondenten behoort tot de leeftijdscategorie tussen de 40 en 65 jaar. De leeftijdsverdeling onder de respondenten spreidt zich van een minimum van 23 jaar tot een maximum van 75 jaar. Omdat de leeftijdsopbouw van de totale populatie niet bekend is, is de gemiddelde leeftijd van Statenleden vergeleken met de gemiddelde leeftijd van Statenleden uit andere onderzoeken. Hieruit blijkt dat de gemiddelde leeftijd van 51,3 jaar in overeenstemming is met de gemiddelde leeftijd van Statenleden uit eerder uitgevoerde onderzoeken. De gemiddelde leeftijd van Statenleden bedroeg in 2010 51,7 jaar en in 2003 53,7 jaar¹.

2.6.3 Politieke partijen

Vervolgens is gekeken naar de verdeling van Statenleden over de verschillende politieke partijen. Wat opvalt, is dat CDA (-4,9%), PVV (-4,8%), GroenLinks (-2,2%) en PvdA (-1,4%) relatief minder vertegenwoordigd zijn ten opzichte van de onderzoekspopulatie. Politieke partijen als D66 (+4,9%), SP (+2,0%), SGP (+2,0%), ChristenUnie (+1,4%) en de regionale partijen (+1,5%) zijn daarentegen meer dan gemiddeld vertegenwoordigd ten opzichte van de onderzoekspopulatie. Onder 'Regionale partijen' vallen alle partijen die alleen op regionaal niveau vertegenwoordigd zijn.

2.6.4 Provincie

Als vierde is het aantal Statenleden naar provincie in kaart gebracht. Ook de representatie naar provincie is in overeenstemming met de totale populatie. De respons uitgesplitst naar provincie geeft een aantal uitschieters ten opzichte van de totale respons van 37,5%: zo heeft in de provincie Gelderland 50,9% van alle Statenleden gereageerd. De laagste respons is te zien in de provincie Limburg, waar 27,7% van de Statenleden reageerde. Ondanks de uitschieters blijkt uit de statistische berekeningen dat er geen significant verschil is tussen de respondenten en de totale onderzoekspopulatie wat betreft de verdeling van het aantal Statenleden naar provincie. Met andere woorden: ook de representatie naar provincie is in overeenstemming met de totale populatie.

2.6.5 Functie

Vervolgens is de verdeling naar functie in de partij weergegeven: fractievoorzitter of 'regulier' Statenlid. 74,6% van de respons is Statenlid, 25,4% van de Statenleden is fractievoorzitter. Statistisch gezien komt het aantal Statenleden dat Fractievoorzitter of Statenlid is in dit onderzoek overeen met de totale onderzoekspopulatie.

¹ Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit gegeven enige maanden voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten van 2003 is vastgesteld. Gedurende een termijn van vier jaar stijgt normaal gesproken de gemiddelde leeftijd van de Statenleden.

2.6.6 Rol

Tot slot is er gekeken naar de rol die Statenleden vervullen: coalitie of oppositie. 57,5% van de respondenten zit in de coalitie, 42,5% behoort tot een oppositiepartij. Statistisch gezien komt de verdeling van Statenleden naar coalitie- en oppositiepartijen overeen met de totale populatie.

2.6.7 Conclusie representativiteit

Uit analyse van de demografische en algemene kenmerken van de respondenten blijkt dat de vertegenwoordiging op de verschillende kenmerken in overeenstemming is met de totale populatie Statenleden in Nederland. Statistische berekeningen hebben vastgesteld dat er, op één uitzondering na, geen significante verschillen zijn tussen de respondenten en de onderzoekspopulatie. Dit betekent dat de externe validiteit, en daarmee de representativiteit en veralgemeenbaarheid van dit onderzoek, is gewaarborgd. De externe validiteit is in grote mate gewaarborgd door de hoogte van de respons en de gelijkmatige verdeling van de respondenten over de provincies.

2.7 Beperkingen van het onderzoek

Een beperking van het onderzoek is dat het uitdrukken van een tijdsbesteding voor een werkzaamheid per maand een complexe opgave is. Er zijn perioden in het jaar waarin het accent op bepaalde activiteiten ligt (denk aan de begrotingsbehandeling). Om deze reden is gevraagd naar het gemiddelde aantal uren per maand. De kosten per activiteit per maand dienen om deze reden niet als zodanig exact te worden geïnterpreteerd, maar als een gemiddelde.

De omvang van het onderzoek maakt het onderzoek behalve sterk representatief en empirisch krachtig eveneens complex. Bij een dermate grootschalig onderzoek is het ondoenlijk om respondenten veel ruimte te geven om uitleg of opmerkingen te plaatsen bij de vragen. Om de gegevens eenvoudig te kunnen analyseren is in de vragenlijst zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gesloten vragen. Het gevaar van gesloten vragen is dat de antwoordcategorieën de respondenten onbedoeld in hun keuzes kunnen sturen. Om ervoor te zorgen dat de antwoordcategorieën zo veel mogelijk uitputtend zijn, hebben voorafgaand aan het verzenden van de webenquête, intakegesprekken over de inhoud van webenquête plaatsgevonden met deskundigen.

Bob Roelofs

Statengriffie provincie Gelderland

'Respect voor de efficiëntie van Statenleden'

Als je kijkt naar de tijdsbesteding van Statenleden, dan zit je met de vaste Statenactiviteiten, vergaderingen en werkbezoeken al snel aan 20 uur in de week. De werkzaamheden van Statenleden in Gelderland zijn geconcentreerd op de woensdagen en daarbuiten hebben Statenleden nog eigen werkzaamheden zoals fractievergaderingen, regiobijeenkomsten en werkbezoeken. Voor sommige Statenleden kost het veel tijd met ook nog een baan en een gezin erbij, dat zie je terug in bijvoorbeeld werkbezoeken die minder goed worden bezocht.

Vertegenwoordiging is met deze werkzaamheden niet uit het oog verloren, integendeel. In de nieuwe periode is een werkwijze commissie in het leven geroepen om de activiteiten van Statenleden tegen het licht te houden. In Gelderland zijn Statenleden eenvoudig te bereiken, vooral als het om zaken in de directe omgeving van de burger gaat. Met één e-mail adres kan je alle Statenleden of commissieleden bereiken. De burger wil serieus genomen worden en verwacht altijd een antwoord. Deze ontwikkeling kost Statenleden ook extra tijd, maar houdt de Statenleden wel bereikbaar voor de burger. Het Statenlidmaatschap als fulltime functie? Dat lijkt me geen goed idee, de activiteiten die Statenleden buiten het Statenwerk doen houdt ze juist met één voet in de maatschappij.

Internet heeft een grote invloed gehad de laatste periode, neem het voorbeeld van de e-mails hierboven. Bovendien is in Gelderland de papierstroom bijna volledig verdwenen. Alleen de Jaarrekening, voorjaarsnota en de begroting gaan nog op papier. Door digitaal te werken is de fysieke belasting minder, maar kunnen Statenleden statenwerk ook onafhankelijk van tijd of plaats uitvoeren.

Ik heb respect voor de wijze waarop Statenleden hun tijd efficiënt indelen, bijvoorbeeld door verschillende activiteiten op een dag te combineren en volledig digitaal te werken. Op die manier proberen ze de 'verloren momenten' te minimaliseren.

3. Theoretisch profiel

Dit hoofdstuk begint met een theoretische beschrijving van onderzoek naar dualisering van het Provinciaal bestuur in relatie met de tijdsbesteding van Statenleden. Het hoofdstuk toont een theoretische toelichting van eerder onderzoek en ontwikkelingen die relevant zijn voor dit onderzoek, waaronder de plannen voor de herstructurering van de provincies. Centraal staat de vraag:

Wat is er in recente onderzoeken bekend over het dualisme in relatie tot de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden in Nederland en welke plannen zijn er voor bestuurlijke opschaling van de Nederlandse provincies?

3.1 Dualisering

Dualisering heeft betrekking op de functiescheiding tussen de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten. Het doel van de scheiding is dat de Provinciale Staten onafhankelijk(er) optreden tegenover het dagelijks bestuur van Gedeputeerde Staten.

De scheiding tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten moet er voor zorgen dat Provinciale Staten beter in staat zijn om Gedeputeerde Staten te controleren en de bevolking te vertegenwoordigen. De hoofddoelstelling van het dualisme is een cultuurverandering teweeg te brengen in de richting van een nieuw, dualistisch opererend Provinciaal Statenlid, dat zich meer gaat concentreren op bestuurlijke activiteiten (kaderstellen en controleren) en volksvertegenwoordigende activiteiten. Om deze hoofddoelstelling te realiseren kent de Wet dualisering provinciebestuur een drietal doelstellingen, te weten:

- Herstel van de positie van Provinciale Staten als het belangrijkste politieke bestuursorgaan;
- Herstel van de volksvertegenwoordigende functie van Provinciale Staten; en
- Versterking van de herkenbaarheid van het provinciebestuur voor de burger.

Statenleden hebben in het kader van het dualisme (nieuwe) controle-instrumenten gekregen, te weten recht van initiatief, amendement, interpellatie, onderzoek, moties, mondelinge en schriftelijke vragen. Verder zijn in het dualisme enkele nieuwe functies in het leven geroepen: de rekenkamer en de griffier.

Binnen het dualisme hebben de Gedeputeerde Staten een andere rol gekregen, namelijk het zelfstandig dagelijks bestuur van de provincie. In deze rol geven Gedeputeerden uitvoering aan de autonome bevoegdheden die zijn vastgelegd in de Provinciewet, medebewindwetten en de Grondwet.

Uit literatuuronderzoek in het kader van het Nationaal Statenledenonderzoek 2010 bleek dat de kerndoelen in beperkte mate zijn behaald. De positie van de Provinciale Staten als hoofd

van het bestuursorgaan is slechts deels hersteld, het doel om de volksvertegenwoordigende functie van Statenleden te versterken en de herkenbaarheid van de provincie te vergroten zijn beperkt bereikt. De activiteiten van Statenleden worden in deze editie van het Nationaal Statenledenonderzoek opnieuw onderzocht op basis van de tweedeling die in het Nationaal Statenledenonderzoek 2010 is toegepast.

3.2 Tweedeling in kernactiviteiten

Sinds de invoering van het dualisme zijn de werkzaamheden van Statenleden veelvuldig ingedeeld naar volksvertegenwoordigende activiteiten en bestuurlijke activiteiten:

- Volksvertegenwoordiging is de primaire functie van een Statenlid. De overige functies van de Statenleden, kaderstellen en controleren, vloeien hieruit voort. De gekozen Statenleden vertegenwoordigen de burger en maken namens de burger afwegingen. Het wegen van - vaak tegenstrijdige - belangen van diverse (groepen van) burgers is daarbij een essentiële en bij uitstek politieke kwestie. Volksvertegenwoordigers zijn 'vertalers' van hetgeen onder de achterban leeft. Het Statenlid moet in zijn vertegenwoordigende functie vooral laten blijken dat hij of zij alle relevante argumenten heeft gehoord en op basis daarvan tot een integere afweging is gekomen. De volksvertegenwoordigende rol van een Statenlid komt vooral naar voren bij de agendavorming en de beleidsvoorbereiding.
- Bestuurlijke activiteiten bestaan uit kaderstellen en controleren. Statenleden bepalen in een zo vroeg mogelijk stadium de politieke lijn en vertalen dit in politieke opdrachten aan het uitvoerend bestuur. Bij het kaderstellen dienen Statenleden op hoofdlijnen te sturen. De controlerende rol houdt in dat Provinciale Staten achteraf controleren of het uitvoerend bestuur het beleid heeft uitgevoerd binnen de door Provinciale Staten geschetste kaders.

3.3 Ontwikkelingen tussen 2010 en 2013

Voorafgaand aan de plannen om provincies te herstructureren, hebben er tussen 2010 en 2013 verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden die in relatie staan met de functie en positie van het provinciaal bestuur. Eén van die ontwikkelingen is de door het Interprovinciaal Overleg (IPO) opgestelde consensus over het takenpakket van de provincie. Hierin staat onder andere dat provincies zich op hoofdlijnen concentreren op 7 kerntaken:

1. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer;
2. Milieu, energie en klimaat;
3. Vitaal platteland;
4. Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer;
5. Regionale economie;
6. Culturele infrastructuur en monumentenzorg;
7. Kwaliteit van het openbaar bestuur.

Hoewel deze consensus door het IPO is opgesteld, zijn hier geen bindende besluiten aan verbonden en kunnen provincies zelf invulling geven aan de kerntaken. Een andere ontwikkeling is het regeerakkoord van het kabinet Rutte II (2012), waarin onder andere het voornemen staat om het totaal aantal Statenleden te verlagen. Aansluitend is in het regeerakkoord een visie opgesteld om de provincies te herstructureren. De plannen hiervoor zijn opgenomen in het huidige onderzoek en worden in de volgende paragraaf toegelicht.

3.4 Plannen voor opschaling

Om de opvatting van Statenleden over opschaling te peilen is het van belang de feitelijke plannen in de literatuur inzichtelijk te maken. Het regeerakkoord van Rutte II (2012) benoemt specifieke plannen voor de hervorming van de provincies: structureel moet opschaling leiden tot vijf landsdelen in plaats van twaalf provincies en een afname van het aantal ambtsdragers met 25%. Het Ministerie van BZK wil de eerste fase realiseren door de fusie van Noord-Holland, Utrecht en Flevoland in 2015. Als aanvulling op het regeerakkoord is in 2013 het rapport 'Bestuur in samenhang' verschenen met de beoogde effecten van de hervormingsplannen:

- Samenvoeging van provincies zorgt ervoor dat de schaal van de maatschappelijke opgaven en die van de bestuurlijke organisatie evenwichtiger worden. Provincies zullen daardoor beter in staat zijn hun belangrijke ruimtelijk-economische regierol uit te voeren.
- Met provinciale opschaling wordt de bestuurlijke drukte aangepakt en het eigenaarschap van provincies versterkt.
- Om de regisserende rol van de provincies te behouden, is het van belang dat zij een duidelijke positie hebben ten opzichte van (opgeschaalde) gemeenten en voldoende omvang hebben. Zo wordt voorkomen dat de steden en de provincies in elkaars vaarwater komen.
- Samenvoeging levert een sterk partnerschap op voor provincies. Allereerst: ten opzichte van de Europese Unie, die haar beleid en middelen steeds meer toespitst op de Europese regio's. En daarnaast ten opzichte van de Rijksoverheid, die behoefte heeft aan sterke regionale bestuurlijke partners om gezamenlijk ruimtelijk-economische ambities te realiseren.
- Samenvoeging van provincies levert een kostenbesparing op. Met de vorming van vijf landsdelen is op de lange termijn een structurele bezuiniging van 75 miljoen euro ingeboekt in het Provinciefonds.

In het Nationaal Statenledenonderzoek 2010 zijn hervormingsplannen van de provincie opgenomen om het bestuur van de provincie effectiever en efficiënter te maken. De optie 'opschaling van de provincie' kreeg het meeste draagvlak onder Statenleden. Nu de plannen voor opschaling meer concreet zijn, is het de vraag welke opvatting Statenleden in 2013 hebben over opschaling van de provincie en de beoogde effecten. In deze éénmeting zijn de bovenstaande effecten opgenomen in de vragenlijst die aan Statenleden is voorgelegd.

De resultaten uit het onderzoek geven inzicht in de opvatting van Statenleden ten opzichte van de hervormingsplannen van het kabinet voor de provincie. De vergelijking tussen de opgestelde visie van het kabinet en de visie van Statenleden is interessant op verschillende aspecten. Zo is het de vraag of opschaling gezien wordt als een blauwdruk voor provincies, of dat de opvatting van Statenleden verschilt per provincie, per politieke partij en een aantal andere aspecten.

Na het uitvoeren van het Nationaal Statenledenonderzoek heeft Minister Plasterk in juni 2014 de procedure tot samenvoeging van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht beëindigd.

3.5 Conclusie

De kerndoelen van het dualisme voor de Provinciale Staten zijn in beperkte mate behaald. De positie van de Provinciale Staten als hoofd van het bestuursorgaan is slechts deels hersteld, het doel om te volksvertegenwoordigende functie van Statenleden te versterken en de herkenbaarheid van de provincie te vergroten zijn beperkt bereikt. De werkzaamheden van Statenleden zijn te verdelen in bestuurlijke en volksvertegenwoordigende werkzaamheden. De belangrijkste ontwikkelingen sinds de vorige editie van het Nationaal Statenledenonderzoek in 2010 zijn het toedelen van 7 kerntaken aan de provincie. Daarnaast heeft het kabinet Rutte II in het regeerakkoord het plan opgenomen de 12 provincies op te schalen naar 5 landsdelen. Deze plannen zijn inmiddels van tafel, maar waren op het moment dat het onderzoek is uitgevoerd actueel. In het rapport 'Bestuur in Samenhang' is beschreven dat opschaling onder andere zou moeten zorgen voor minder bestuurlijke drukte, beter invulling van de 7 kerntaken, sterk partnerschap ten opzichte van overige bestuurslagen en kostenbesparing.

4. Tijdsbesteding

Dit hoofdstuk staat in het teken van de beantwoording van de eerste onderzoeksvraag: "Wat is de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden in Nederland in 2013 en in hoeverre verschilt deze van de tijdsbesteding in 2010?".

Na de algemene tijdsbesteding, komen de tijdsbesteding naar provincie, politieke partij, leeftijd, ervaring, geslacht, rol en functie in dit hoofdstuk aan de orde. Het hoofdstuk behandelt vervolgens de tijdsbesteding aan een betaalde baan en/of opleiding, de tevredenheid van Statenleden over de totale tijdsbesteding en besluit met een conclusie.

4.1 Algemeen

Aan de Statenleden is gevraagd om voor 17 verschillende werkzaamheden aan te geven hoeveel tijd zij daaraan besteden. Op basis hiervan is berekend hoeveel uur Statenleden per maand aan het Statenlidmaatschap besteden. Hieruit blijkt dat het Statenlidmaatschap van de Nederlandse Statenleden gemiddeld 93 uur per maand vergt. Dit betekent dat Statenleden gemiddeld 21,46 uur per week besteden aan het statenwerk.²

Uit de nulmeting van het Nationaal Statenledenonderzoek blijkt dat Statenleden in 2010 gemiddeld 22,95 uur per week aan het Statenwerk besteden, gemiddeld 1,49 uur (6,9%) per week meer dan in 2013.

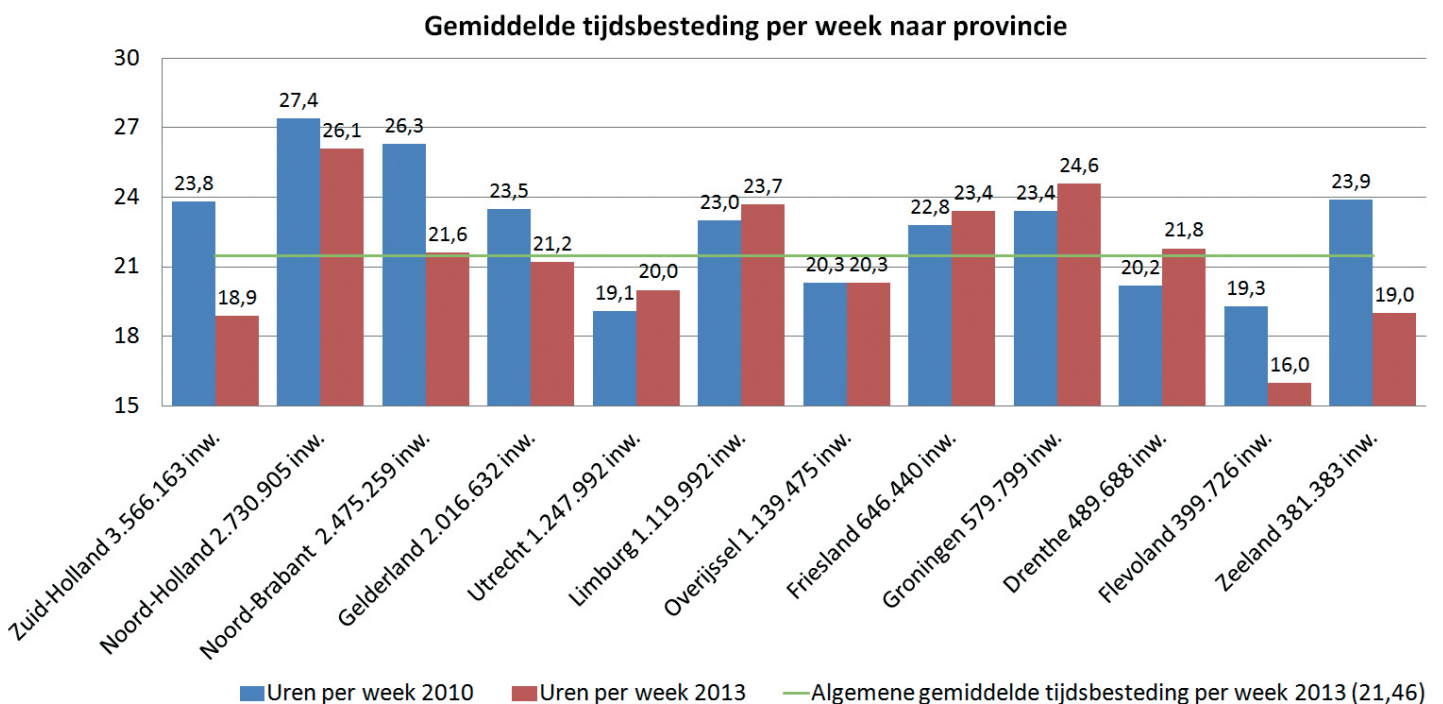
4.2 Tijdsbesteding naar provincie

Figuur 1 geeft de gemiddelde tijdsbesteding van Statenleden in 2013 per week naar provincie weer. De provincies zijn op basis van inwonertal gerangschikt van meeste inwoners (links) naar minste inwoners (rechts). In Figuur 1 is te zien dat de tijdsbesteding van Statenleden per provincie verschilt. Het verschil in tijdsbesteding tussen de provincie Noord-Holland (26,1 uur per week) en de provincie Flevoland (16 uur per week) is ruim 10 uur per week. In 2010 was het verschil tussen de provincies met de hoogste en laagste tijdsbesteding nog 8,3 uur. De verschillen in tijdsbesteding tussen provincies zijn daarmee toegenomen.

Ten opzichte van 2010 is de tijdsbesteding relatief het meest toegenomen in de provincie Drenthe (8%). De grootste relatieve afname is te zien in de provincie Zuid-Holland met een daling van gemiddeld 4,9 uur per week (11%).

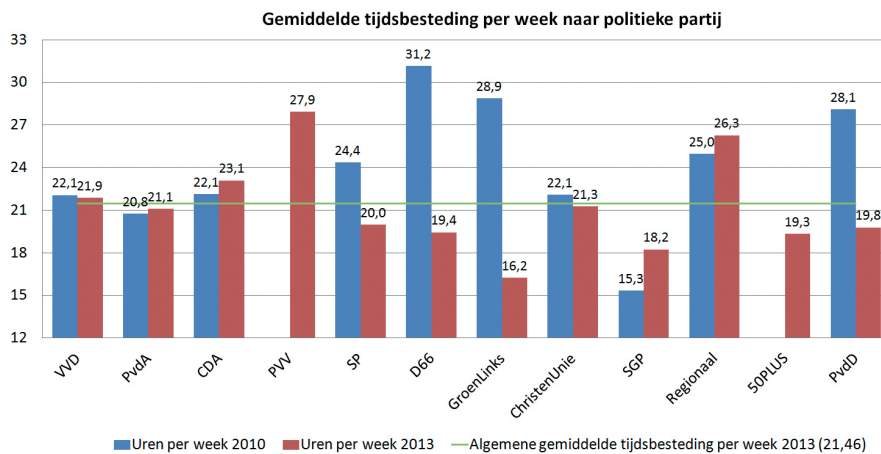
4.3 Tijdsbesteding naar politieke partij

Figuur 2 geeft een overzicht van de gemiddelde tijdsbesteding per week van Statenleden gedifferentieerd naar politieke partijen. De politieke partijen zijn gerangschikt op basis van gemiddelde fractiegrootte in de Provinciale Staten³ van groot naar klein. Nieuwe partijen in de Provinciale Staten sinds de nulmeting zijn

Figuur 1: Gemiddelde tijdsbesteding in uren per week naar provincie

2. Het aantal uren per week is berekend door het aantal uren per maand te vermenigvuldigen met 12 (aantal maanden per jaar) en daarna te delen door 52 (aantal weken per jaar).
 3. Berekening van gemiddelde fractiegrootte is gemaakt op basis van de fractiegrootte per provincie. Van iedere provincie is de fractiegrootte per partij opgeteld en gedeeld door 12.

Figuur 2: Gemiddelde tijdsbesteding van Statenleden naar politieke partij

de PVV en 50PLUS. De VVD, CDA, PVV en de regionale partijen maken meer uren dan gemiddeld. Het grootste verschil is te zien bij GroenLinks. Relatief besteedden Statenleden van deze partij in 2010 nog de meeste uren per week aan Statenwerk, terwijl in 2013 relatief de minste tijd wordt besteed aan Statenwerk door GroenLinks, een daling van 12,67 uur per week (43,9%). Statenleden van de PVV besteden relatief de meeste tijd aan Statenwerk in 2013. Een vergelijking met 2010 is niet mogelijk, aangezien de partij pas sinds 2011 vertegenwoordigd is in de Provinciale Staten.

In 2010 is naast politieke partijen ook een verdeling gemaakt naar politieke oriëntatie. Bij de verdeling van partijen vallen GroenLinks, SP, PvdA, PvdD en D66 onder 'links georiënteerde partijen'. Rechtsgeoriënteerde partijen zijn de PVV, VVD, CDA, ChristenUnie en de SGP. Onder overige partijen vallen regionale partijen en 50PLUS. Partijen in de categorie 'overige partijen' besteden gemiddeld de meeste tijd aan Statenwerk. Hieronder vallen voornamelijk kleine fracties die deel uitmaken van de oppositie. Rechts georiënteerde partijen besteden gemiddeld 3,2 uur per week meer aan statenwerk dan links georiënteerde partijen. Verder ligt de tijdsbesteding van rechts georiënteerde partijen 1 uur boven het gemiddelde, bij links georiënteerde partijen is dat 2 uur onder het gemiddelde. Opvallend is de vergelijking met 2010, toen besteedden links georiënteerde partijen nog meer tijd aan statenwerk dan rechts georiënteerde Statenleden. Het verschil tussen links en rechts georiënteerde partijen was toen 2,2 uur per week. Het huidige verschil is groter, namelijk ruim 3,2 uur per week.

4.4 Tijdsbesteding naar leeftijd

De gemiddelde tijdsbesteding is vrijwel constant in de leeftijdscategorie 24 t/m 60. Een enkele uitschieter is zichtbaar in de leeftijdscategorie 61-70, waarbij de tijdsbesteding 3,5 uur boven het gemiddelde ligt. Uit de resultaten van 2010 blijkt dat de tijdsbesteding van Statenleden toeneemt naarmate de leeftijd hoger is. Dit effect is niet zichtbaar in 2013. Opvallend is het verschil in

tijdsbesteding in de categorie 70-74 jaar ten opzichte van 2010. In 2010 lag de tijdsbesteding in deze leeftijdscategorie ver boven het gemiddelde (13 uur), in 2013 ligt de tijdsbesteding 0,2 uur onder het gemiddelde.

4.5 Tijdsbesteding naar ervaring

Bij deze vergelijking is onderscheid gemaakt tussen 'Weinig', 'Middel' en 'Veel' ervaring waarbij weinig staat voor 1 zittingsperiode (maximaal 2 jaar ervaring), middel voor 2 zittingsperiodes (2 tot maximaal 6 jaar ervaring) en veel voor 3 zittingsperiodes of meer (6 jaar ervaring of meer).⁴

Opvallend is dat Statenleden met 1 zittingsperiode besteden gemiddeld de minste tijd, ruim 5,5 uur per week minder dan Statenleden met 'middel' of 'veel' ervaring, ondanks dat voor deze Statenleden alles nieuw is. In 2010 besteedden Statenleden met veel ervaring (negen jaar of meer) gemiddeld de meeste tijd aan het statenwerk. Opvallend is het verschil in deze categorie tussen 2010 en 2013. Statenleden met 'veel' ervaring besteden in 2013 gemiddeld bijna 3 uur per week minder aan statenwerk dan in 2010.

4.6 Tijdsbesteding naar geslacht

Vrouwelijke Statenleden besteden in 2013 gemiddeld 4,5 uur per week (22,3%) meer tijd aan het statenwerk dan hun mannelijke collega's. In 2010 besteedden vrouwen gemiddeld 19% meer tijd. Het verschil in tijdsbesteding tussen mannen en vrouwen is tussen 2010 en 2013 toegenomen.

4.7 Tijdsbesteding naar rol

Bij de vergelijking naar rol is onderscheid gemaakt tussen Statenleden die in 2013 deel uitmaken van een coalitiepartij en Statenleden die deel uitmaken van een oppositiepartij. Statenleden die in 2013 deel uitmaken van een coalitiepartij besteden drie kwartier per week minder aan Statenwerk dan Statenleden die oppositie voeren. Relatief gezien besteden Statenleden uit oppositiepartijen 3,5% meer tijd aan het statenwerk dan

4. De duur van de lopende termijn is op moment van onderzoek 2 jaar. De duur van eerdere zittingsperiodes is maximaal 4 jaar.

Statenleden uit coalitiepartijen. In 2010 besteedden Statenleden uit oppositiepartijen ook meer tijd aan Statenwerk dan Statenleden uit coalitiepartijen. Voor Statenleden uit oppositiepartijen was dat 1,5 uur meer dan het gemiddelde in 2010 en voor Statenleden uit coalitiepartijen bijna 1 uur minder dan het gemiddelde. Het relatieve verschil in tijdsbesteding tussen Statenleden van coalitie- en oppositiepartijen is afgenomen in 2013.

4.8 Tijdsbesteding naar functie

Bij de vergelijking naar functie is onderscheid gemaakt tussen 'reguliere' Statenleden en fractievoorzitter. Statenleden die de functie fractievoorzitter vervullen besteden bijna 4,5 uur per week meer aan het statenwerk dan reguliere Statenleden. Gemiddeld besteden fractievoorzitters 1,43 uur per week aan werkzaamheden specifiek in het kader van het fractievoorzitterschap.

4.9 Tevredenheid over de totale tijdsbesteding

Om te achterhalen in hoeverre Statenleden in 2013 tevreden zijn over de totale tijdsbesteding is de Statenleden de vraag gesteld: Bent u tevreden over het totaal aantal uren dat u gemiddeld per maand aan statenwerk besteedt? Een meerderheid van de Statenleden (59,3%) is tevreden met het totaal aantal uren dat hij of zij gemiddeld per maand aan het statenwerk besteedt. 23,2% geeft aan meer tijd te willen besteden aan het statenwerk. De overige 17,5% zou graag minder tijd aan het statenwerk willen besteden. Het aantal Statenleden dat aangeeft tevreden te zijn met de totale tijdsbesteding is met 4,8% gestegen ten opzichte van 2010. Toen gaf 54,5% aan tevreden te zijn over de totale tijdsbesteding.

Statenleden die aangeven tevreden te zijn over de totale tijdsbesteding, besteden gemiddeld 21,48 uur per week aan statenwerk, dat is gelijk aan de algemene gemiddelde tijdsbesteding per week. Statenleden die aangeven liever minder tijd te besteden, besteden gemiddeld de meeste tijd (24,44 uur per week). Statenleden die liever meer tijd besteden, besteden juist gemiddeld de minste tijd (19,42 uur per week). De resultaten van deze analyse komen overeen met de resultaten van de analyse uit 2010. Het relatieve verschil in tijdsbesteding tussen de drie categorieën is in 2013 wel afgenomen ten opzichte van 2010.

Een maatstaf voor de mate van tevredenheid is het antwoord op de vraag in hoeverre Statenleden zich opnieuw verkiesbaar stellen voor een volgende periode. Van Statenleden die aangeven liever meer tijd aan het statenwerk te besteden, geeft het hoogste percentage aan zich opnieuw verkiesbaar te stellen voor een nieuwe periode (53,3%) en het kleinste percentage (4,4%) geeft aan niet beschikbaar te zijn voor een nieuwe termijn. Het percentage dat zich niet opnieuw verkiesbaar stelt is het grootst bij Statenleden die liever minder tijd besteden (26,5%), 21,1% meer dan bij Statenleden die liever meer tijd besteden.

De grootste twijfel om al dan niet opnieuw verkiesbaar te willen zijn, zit bij de Statenleden die liever meer tijd zouden willen besteden. Uit nadere analyse blijkt dat Statenleden die meer dan één periode vervuld hebben, vaker aangeven dat ze zich niet herkiesbaar stellen. De twijfel om zichzelf opnieuw verkiesbaar te stellen neemt juist af naarmate het aantal termijnen toeneemt. Het aantal Statenleden dat aangeeft zich opnieuw verkiesbaar te stellen is gedaald ten opzichte van 2010. Toen gaf 72,5% van de Statenleden die tevreden zijn over de totale tijdsbesteding aan zich opnieuw verkiesbaar te stellen. 11,0% gaf in 2010 aan na 2011 te willen stoppen als Statenlid.

4.10 Betaald werk en opleiding

Op de vraag heeft u een betaalde baan en/of volgt u een opleiding naast het statenwerk? antwoordt 74,7% van de Statenleden positief. In 2010 was dat percentage vergelijkbaar (76,2%). Na de constatering dat een kwart van de Statenleden naast het statenwerk een vaste aanstelling heeft en/of een opleiding volgt, is gekeken naar het aantal uur per week dat Statenleden hier aan besteden.

In 2013 besteden Statenleden die een betaalde baan hebben en/of een opleiding volgen daar gemiddeld 32 uur per week aan. Statenleden besteden in 2010 besteden gemiddeld 30,6 uur per week aan een betaalde baan en/of opleiding. Gecombineerd met de tijdsbesteding aan het statenwerk hebben de Statenleden in 2013 een gemiddelde werkbelasting van 53,7 uur per week. Omdat de totale tijdsbesteding in 2010 gemiddeld iets hoger is in 2013 en de tijdsbesteding aan een betaalde baan en/of opleiding iets lager, komt de totale tijdsbesteding inclusief betaalde baan en/of opleiding in 2010 uit op 53,6 uur per week: vergelijkbaar met de situatie in 2013.

Van alle vrouwelijke Statenleden heeft 65,5% een betaalde baan en/of opleiding naast het statenwerk. Vrouwelijke Statenleden die een betaalde baan hebben en/of een opleiding volgen besteden daaraan gemiddeld 29,9 uur per week. Van alle mannelijke Statenleden heeft 78,4% een betaalde baan en/of een opleiding naast het statenwerk. Mannelijke Statenleden besteden meer tijd aan hun baan en/of opleiding dan vrouwelijk Statenleden (32,7 uur per week gemiddeld). Vrouwelijke Statenleden besteden ten opzichte van mannelijke Statenleden gemiddeld 5,1 uur per week meer tijd aan Statenwerk. Vergelijkbaar met de situatie in 2010 besteden vrouwelijke Statenleden minder uren aan een betaalde baan en/of opleiding dan mannen en gemiddeld meer uren aan Statenwerk. Gecombineerd met het statenwerk is de werkbelasting van vrouwelijk Statenleden in 2010 hoger dan van hun mannelijke collega's. De totale werkbelasting voor vrouwen bedraagt gemiddeld 56,8 uur per week. Mannen besteden wekelijks gemiddeld 54,5 uur per week aan het statenwerk gecombineerd met een betaalde baan en/of opleiding.

5. Werkzaamheden

5.1 Algemeen

Het Nationaal Statenledenonderzoek gaat dieper in op de tijdsbesteding van Statenleden met de onderzoeksvraag: "Wat is de tijdsbesteding gerelateerd aan de werkzaamheden van Provinciale Statenleden in Nederland in 2013 en in hoeverre verschilt de tijdsbesteding aan deze werkzaamheden ten opzichte van 2010?"

Na de behandeling van de werkzaamheden in totaliteit komen de werkzaamheden naar provincie, politieke partij, leeftijd, ervaring, geslacht, rol, functie en tevredenheid aan de orde. De werkzaamheden worden daarbij getoetst aan de doelstelling van de Wet Dualisering om ten minste de helft van de tijd te besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Het hoofdstuk besluit met een conclusie.

Aan de Statenleden is gevraagd om bij 17 categorieën van werkzaamheden aan te geven hoeveel uur per maand zij daar gemiddeld aan besteden. Bij de verdeling van werkzaamheden zijn twee categorieën toegepast: bestuurlijke activiteiten en

volksvertegenwoordigende activiteiten. Zo kan onder meer getoetst worden of Statenleden voldoen aan de doelstelling om de meeste tijd, oftewel minimaal 50%, te besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten.

Uit Tabel 1 blijkt dat Nederlandse Statenleden in 2013 68,3% van de totale tijdsbesteding besteden aan bestuurlijke activiteiten. Net als in 2010 besteden Statenleden in 2013 relatief de meeste tijd aan het lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten. Daarna besteden Statenleden in 2013 relatief de meeste tijd aan verschillende vergaderingen. Vergaderen en lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten kost gemiddeld 32,7% van de totale tijdsbesteding van Statenleden. De relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten van Statenleden in 2013 is vrijwel gelijk aan de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten in 2010. Relatief gezien besteden Statenleden in 2013 meer tijd aan vergaderen, maar minder tijd aan het voorbereiden van vergaderingen en het lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten. Opvallend is dat de relatieve tijdsbesteding van Statenleden aan internettoepassingen is gedaald ten opzichte van 2010.

	Tijdsbesteding gemiddeld in uren per maand 2013 N = 202	% van het totaal 2013 Provinciale Statenleden N = 202	% van het totaal 2010 Provinciale Statenleden N = 200	Verskil 2013 - 2010
Bestuurlijke activiteiten				
Lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten	17,0	18,3%	17,7%	0,6%
Fractievergadering	8,0	8,6%	8,2%	0,4%
Commissievergadering	7,5	8,1%	7,9%	0,2%
Provinciale Statenvergadering	7,2	7,8%	7,5%	0,3%
Internetactiviteiten: e-mail, internetdiscussies, weblog, twitter, etc.	6,0	6,4%	6,8%	-0,4%
Partijvergadering/bijeenkomsten	4,1	4,4%	4,3%	0,2%
Telefonische contacten	2,9	3,2%	4,3%	-1,1%
Maken van notities en opstellen schriftelijke vragen	3,5	3,8%	4,0%	-0,2%
Contact met andere overheden	2,8	3,1%	3,1%	0,0%
Contact met coalitie-/oppositiepartners c.q. vergadering	2,7	2,9%	2,8%	0,0%
Activiteiten in het kader van het fractievoorzitterschap	1,8	1,9%	1,6%	0,3%
Totaal Bestuurlijke activiteiten	63,5	68,3%	68,2%	0,1%
Volksvertegenwoordigende activiteiten				
Internetactiviteiten: e-mail, internetdiscussies, weblog, twitter, etc.	6,0	6,4%	6,8%	-0,4%
Activiteiten in maatschappelijke organisaties	4,8	5,1%	6,3%	-1,1%
Werkbezoeken	6,4	6,9%	6,0%	0,9%
Persoonlijk contact met (groepen van) burgers	3,8	4,1%	4,2%	-0,1%
Contact met vertegenwoordigers van groepen mensen	2,5	2,6%	2,5%	0,2%
Contact met media	1,1	1,2%	1,3%	-0,1%
Totaal Volksvertegenwoordigende activiteiten	24,5	26,3%	27,0%	-0,7%
Overige activiteiten	5,0	5,4%	4,9%	0,6%
Totaal	93,0	100,0%	100,0%	

Aan volksvertegenwoordigende activiteiten besteden Statenleden in 2013 gemiddeld 26,3% van de totale tijdsbesteding, 0,7% minder dan in 2010. Statenleden besteden in 2013 bijna een procent meer tijd aan werkbezoeken en zij besteden hier van alle volksvertegenwoordigende activiteiten de meeste tijd aan. De activiteiten in maatschappelijke organisaties als verenigingswerk of vrijwilligerswerk is daarentegen met ruim 1% gedaald ten opzichte van 2010.

In het kader van de doelstelling die met de wet Dualisering is opgesteld, zijn Statenleden in twee jaar tijd niet dichterbij hun doelstelling gekomen om tenminste 50% van de tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten te besteden.

5.2 Werkzaamheden naar provincie

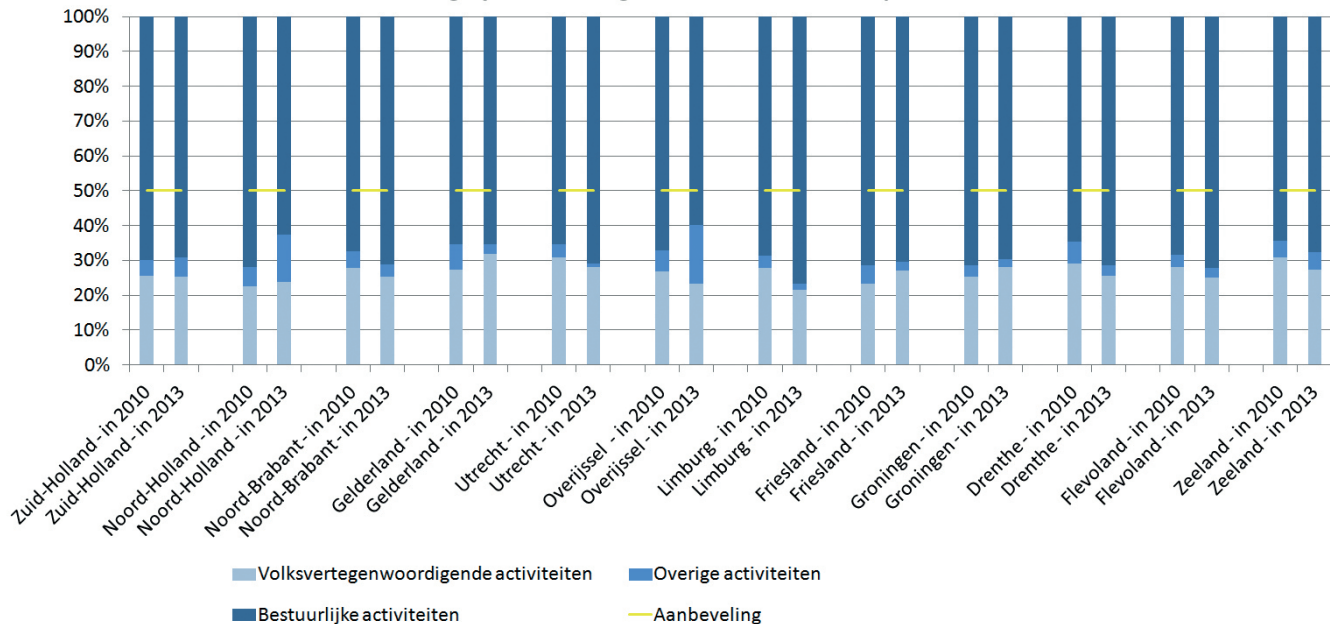
Figuur 3 toont de verdeling van de tijdsbesteding van Statenleden over bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten naar provincie in 2013 en 2010. De provincies zijn op basis van inwonertal gerangschikt van groot naar klein.

Er is geen verband tussen het aantal inwoners per provincie en de verhouding bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten. Statenleden uit de provincie Limburg besteden relatief

de meeste tijd aan bestuurlijke activiteiten en de minste tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Statenleden uit de provincie Overijssel besteden gemiddeld de minste tijd aan bestuurlijke activiteiten en Statenleden uit de provincie Gelderland het meest aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Wat opvalt, is dat Statenleden uit de provincies Noord-Holland, Gelderland, Friesland en Groningen dichterbij de ten doel gestelde verhouding van tenminste 50% volksvertegenwoordigende activiteiten zijn gekomen, terwijl Statenleden uit de overige provincies in 2013 verder van deze doelstelling verwijderd zijn dan in 2010.

Een nadere analyse van de verschillende activiteiten laat zien dat de relatieve tijdsbesteding verschilt per provincie. In de provincie Overijssel besteden de Statenleden relatief de minste tijd aan het lezen van vergaderstukken (14,8%), meer dan 10% minder dan in Noord-Brabant, waar ze relatief de meeste tijd besteden aan het lezen van vergaderstukken. De hoeveelheid en/of de omvang van de stukken die de verschillende Provinciale Staten behandelen, is niet onderzocht. Statenleden in de provincie Gelderland besteden relatief meer tijd aan werkbezoeken dan Statenleden uit andere provincies.

Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar provincie

Figuur 3: Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten per provincie

5.3 Werkzaamheden naar politieke partij

Figuur 4 toont de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten in 2010 en 2013 naar politieke partij. Figuur 4 laat zien dat Statenleden van de SGP en 50PLUS relatief de meeste tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten. Statenleden van het CDA besteden relatief de meeste tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Statenleden van de PVV besteden relatief de minste tijd aan bestuurlijke activiteiten. Deze Statenleden hebben echter relatief veel tijd toegeschreven aan de categorie 'overige activiteiten' wat de relatief lage tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten voor een deel kan verklaren.

Een nadere analyse van de verschillende bestuurlijke activiteiten laat zien dat Statenleden van 50PLUS, regionale partijen en GroenLinks relatief de meeste tijd besteden aan het lezen van vergaderstukken en het voorbereiden van vergaderingen. Statenleden van de PvdD besteden relatief de meeste tijd aan fractievergaderingen en Provinciale Statenvergaderingen. Net als in 2010 is de relatieve tijdsbesteding aan commissievergaderingen hoger naarmate de fractiegrootte afneemt. Naarmate de fractiegrootte toeneemt, neemt ook de relatieve tijdsbesteding aan het lezen van vergaderstukken, commissievergaderingen en Provinciale Statenvergaderingen toe.

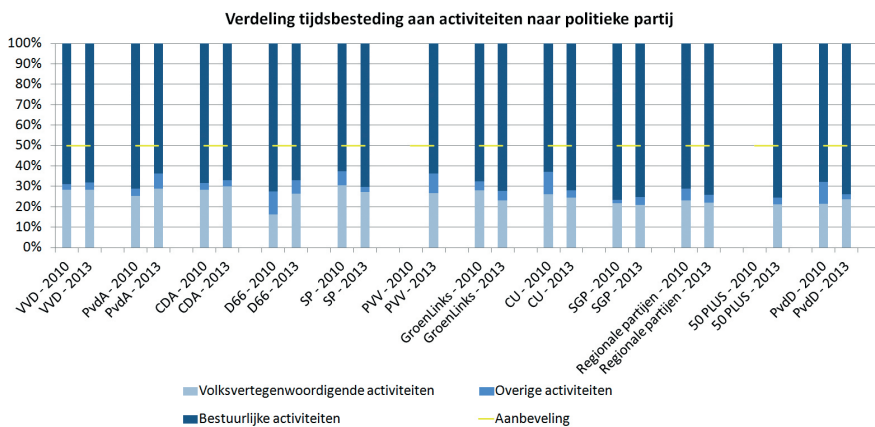
Andersom geldt dat de gemiddelde relatieve tijdsbesteding aan het maken van notities en opstellen van schriftelijke vragen, contact met oppositie-/coalitiepartners, partijvergaderingen/ bijeenkomsten en internetactiviteiten afneemt naarmate de fractie kleiner is.

Een nadere analyse van de verschillende volksvertegenwoordigende activiteiten laat zien dat er verschillen zijn tussen partijen. Opvallend is dat Statenleden van de ChristenUnie en de PVV de meeste tijd besteden aan internetactiviteiten. Statenleden van de ChristenUnie besteedden in 2010 ook al relatief de meeste tijd aan internetactiviteiten. Statenleden uit relatief kleine fracties besteden relatief minder tijd aan activiteiten in maatschappelijke organisaties en persoonlijk contact met de burger.

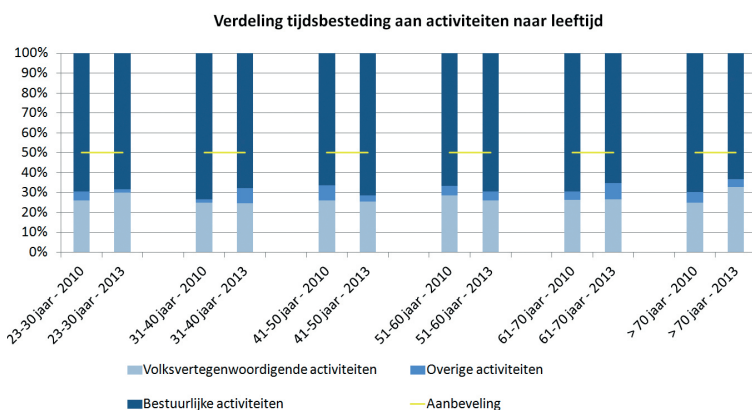
5.4 Werkzaamheden naar leeftijd

Figuur 5 geeft een overzicht van de verdeling van bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten naar leeftijd.

Figuur 5 laat zien dat Statenleden in de leeftijdscategorie 41 tot 50 jaar relatief de meeste tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten. Voor Statenleden van 51 jaar en ouder geldt dat de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten daalt naarmate Statenleden ouder zijn. Statenleden in de leeftijdscategorie 31 tot 40 besteden de minste tijd aan volks-vertegenwoordigende activiteiten. De

Figuur 4: Relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten naar politieke partij

Figuur 5: Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar leeftijd

relatieve tijdsbesteding aan volksvertegenwoordigende activiteiten neemt bij Statenleden in 2013 toe naarmate Statenleden ouder zijn. Bij Statenleden in 2010 zijn dergelijke verbanden niet zichtbaar.

Een nadere analyse van de verschillende bestuurlijke activiteiten naar leeftijd laat zien dat er verschillen zijn tussen de leeftijdsgroepen bij de afzonderlijk activiteiten. Een uitschieter is de relatieve tijdsbesteding aan het lezen van vergaderstukken. Opvallend is dat Statenleden in de leeftijd van 70 tot 80 jaar relatief de minste tijd besteden aan het lezen van vergaderstukken, terwijl zij in het Nationaal Statenledenonderzoek 2010 nog de meeste tijd hieraan besteedden. Naarmate Statenleden ouder zijn, neemt de relatieve tijdsbesteding aan het maken van notities en schriftelijke vragen toe. De relatieve tijdsbesteding aan Provinciale Statenvergaderingen en partijvergaderingen/bijeenkomsten neemt af naarmate de leeftijd van Statenleden toeneemt.

Statenleden in de categorie 70 tot 75 jaar besteden de meeste tijd aan internetactiviteiten, activiteiten in maatschappelijke organisaties en werkbezoeken. Het verband uit 2010, dat naarmate de leeftijd van Statenleden toeneemt ook de relatieve tijdsbesteding aan internetactiviteiten toeneemt, is in 2013 niet geconstateerd.

5.5 Werkzaamheden naar ervaring

Figuur 6 geeft de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten weer naar ervaring.

Statenleden met minder dan 2 jaar ervaring besteden in 2013 relatief de meeste tijd aan bestuurlijke activiteiten. Ten opzichte van 2010 gaat het om een stijging van bijna 4%. Van de Statenleden met 2 of meer jaren ervaring is de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten afgenomen ten opzichte van 2010. Statenleden met 2 tot 6 jaar ervaring besteden relatief de meeste tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten.

Nadere analyse naar tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten laat zien dat Statenleden met weinig ervaring 19% van hun tijd besteden aan het lezen van vergaderstukken, terwijl dat voor Statenleden met veel ervaring nog 13% is. Opvallend is dat de

afname van relatieve tijdsbesteding naarmate Statenleden meer ervaring hebben ook geldt voor andere vergaderactiviteiten. In 2010 was hetzelfde effect zichtbaar bij commissievergaderingen, maar bij andere vergaderactiviteiten nam de relatieve tijdsbesteding juist toe bij meer ervaring. Tijdsbesteding aan internetactiviteiten neemt toe naarmate Statenleden meer ervaring hebben.

De relatieve tijdsbesteding van Statenleden aan werkbezoeken neemt af naarmate Statenleden meer ervaring hebben. Statenleden met veel ervaring besteden relatief de meeste tijd aan internetactiviteiten. De tijdsbesteding aan contacten met de media en persoonlijk contact met de burger laat nauwelijks verschillen zien tussen Statenleden met weinig, middel of veel ervaring.

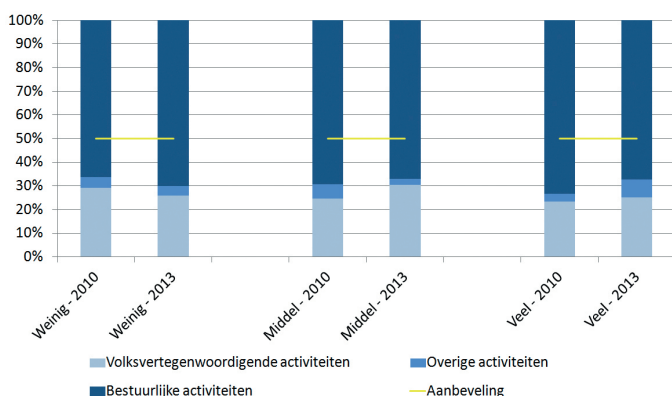
Meintje Jonker-Waterlander Provinciale Staten Flevoland (VVD)

Van jongs af aan zat ik in jeugd-, sport-, en ondernemingsraden. De stap naar de politiek lijkt dan ook een logische. Politieke initiatieven vragen dikwijls veel tijd en geduld en je moet kunnen accepteren dat een goed plan het zonder draagvlak niet haalt. Dat vraagt soms behoorlijk wat incasseringsvermogen. Het statenwerk neemt zo'n 20 uur per week in beslag. Dagelijkse mail, relevante media, stukken lezen, vergaderingen, conferenties en werkbezoeken. Ook in weekenden moeten er soms deadlines worden gehaald. Voor de rest van het gezin ook niet altijd fijn. De fractie vergadert drie keer in de maand. Eén keer in de drie weken zijn er commissievergaderingen en is er een vergadering van PS. Met een commissievergadering en statenvergadering op één dag betekent dat voor mij doorgaans bijna non stop vergaderen van 14.00 uur tot 23.00 uur. Daarna nog de rit naar huis. De druk van het statenwerk is afhankelijk van portefeuille, inzet en fractiegrootte. Om het statenwerk naar behoren te doen, heb ik naast het statenwerk geen fulltime baan.

De vergoeding van Statenleden is te laag. Gemeenteraadsleden krijgen een vergoeding op basis van inwoneraantal. De vergoeding van statenleden is voor alle provincies hetzelfde en lager dan de vergoeding van een raadslid in een middelgrote gemeente. Een raadslid in een wat grotere gemeente krijgt al gauw het dubbele. De Provincie Flevoland kent geen wachtgeldregeling. Deze is per 1 juli 2012 afgeschaft door de PS van Flevoland. In de Staten wordt je gekozen. Je hebt hier zelf geen invloed op. Kom je dus ongewild na de verkiezingen niet terug in de Staten dan stopt de vergoeding meteen. Geen pensioenopbouw en geen zekerheid dus. Veel statenleden doen het statenwerk dan ook naast een fulltime baan. Kortom, je moet het statenwerk doen omdat je het leuk vindt. Financieel gezien kun je beter een goede baan zoeken.

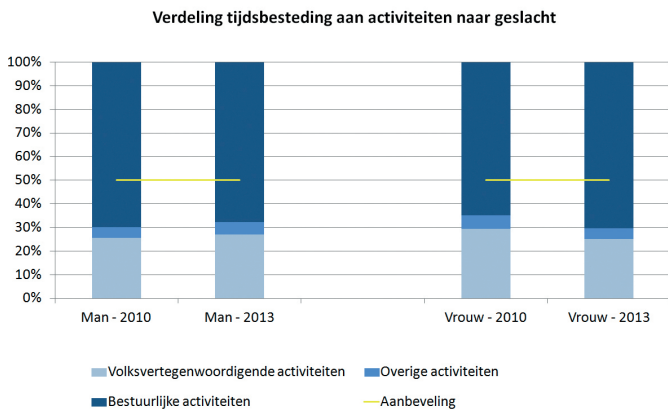
Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar ervaring

Figuur 6: Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar ervaring

5.6 Werkzaamheden naar geslacht

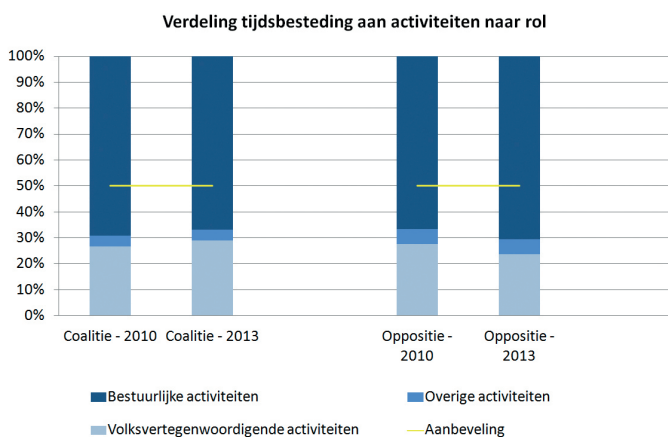
In Figuur 7 is te zien dat mannelijke Statenleden in 2013 relatief minder tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten dan hun vrouwelijke collega's. Vrouwelijke Statenleden besteden relatief minder tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten. In tegenstelling tot de verhouding in 2010 zijn mannelijke Statenleden relatief meer tijd gaan besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten en minder aan bestuurlijke activiteiten. Vrouwelijke collega's zijn meer tijd gaan besteden aan bestuurlijke activiteiten en relatief minder aan volksvertegenwoordigende activiteiten.

Figuur 7: Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar geslacht

5.7 Werkzaamheden naar rol

Figuur 8 laat zien dat er in 2013 een klein verschil is in de relatieve tijdsbesteding tussen Statenleden van coalitiepartijen en Statenleden van partijen die oppositie voeren.

Figuur 8: Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar rol.

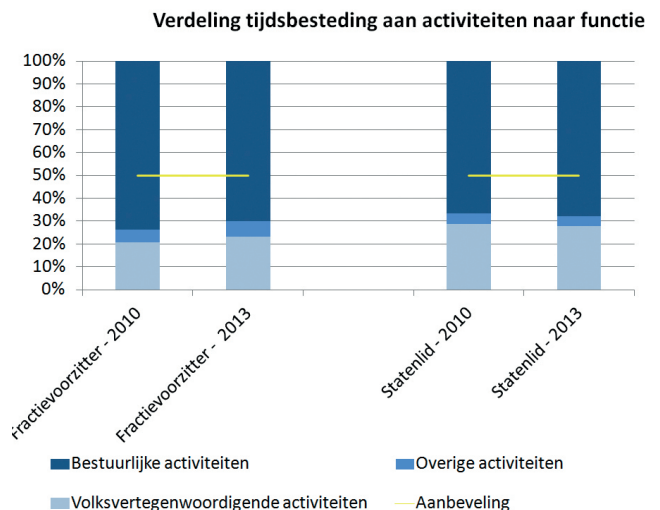
Statenleden van oppositiepartijen besteden relatief meer tijd aan bestuurlijke activiteiten dan Statenleden van coalitiepartijen. Coalitiepartijen besteden relatief meer tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten dan leden van oppositiepartijen. Verder besteden Statenleden die oppositie voeren in 2013 bijna 3% minder tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten dan in 2010. Leden van coalitiepartijen besteden relatief gezien ruim 2% meer tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten ten opzichte van 2010.

Een nadere analyse van tijdsbesteding aan verschillende bestuurlijke activiteiten wijst uit dat Statenleden die oppositie voeren bijna 5% meer tijd besteden aan het lezen van vergaderstukken en voorbereiden van vergaderen en 2,5% meer aan commissievergaderingen dan Statenleden in coalitiepartijen. Voor de overige bestuurlijke activiteiten is het verschil in tijdsbesteding tussen oppositie en coalitie gering.

Een nadere analyse van de tijdsbesteding aan volksvertegenwoordigende activiteiten laat zien dat Statenleden in oppositiepartijen relatief meer tijd besteden aan contact met de media dan leden van coalitiepartijen. De relatieve tijdsbesteding aan contact met vertegenwoordigers van (groepen) mensen is ongeveer gelijk. Aan de overige werkzaamheden besteden leden van coalitiepartijen meer tijd dan Statenleden die oppositie voeren.

5.8 Werkzaamheden naar functie

Figuur 9 geeft een beeld van de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten naar functie in 2013 en 2010.

Figuur 9: Verdeling tijdsbesteding aan activiteiten naar functie

Wat opvalt bij de relatieve tijdsbesteding aan volksvertegenwoordigende activiteiten is dat deze is toegenomen bij fractievoorzitters ten opzichte van 2010. Net als in 2010 is de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten hoger bij fractievoorzitters dan bij reguliere Statenleden. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat activiteiten in het kader van het fractievoorzitterschap onder bestuurlijke activiteiten vallen.

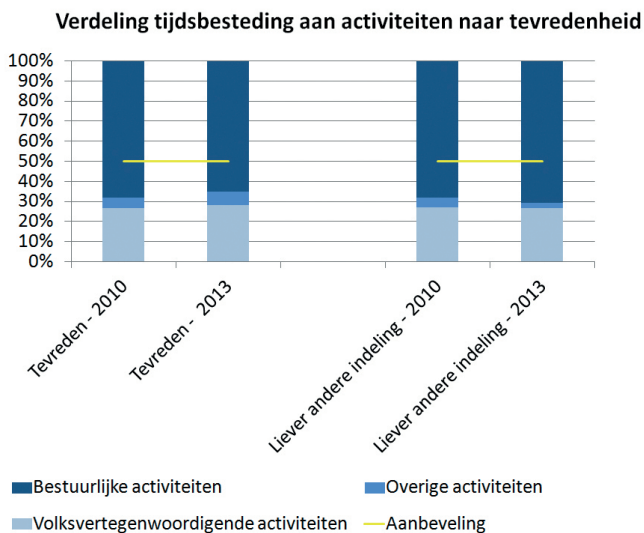
Een nadere analyse van de tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten laat zien dat fractievoorzitters relatief meer tijd besteden aan activiteiten die te maken hebben met de voorbereiding van vergaderingen. Hierin zijn de activiteiten in het kader van het fractievoorzitterschap ook meegenomen.

Een nadere analyse van de tijdsbesteding aan volksvertegenwoordigende activiteiten laat zien dat reguliere Statenleden relatief meer tijd besteden aan werkbezoeken en

activiteiten in maatschappelijke organisaties zoals vrijwilligerswerk. Fractievoorzitters besteden relatief iets meer tijd aan contact met vertegenwoordigers en contact met de media.

5.9 Tevredenheid over tijdsbesteding per werkzaamheid

Op de vraag "Bent u tevreden over het huidige aantal uur dat u per werkzaamheid besteedt?" hebben 198 respondenten geantwoord, waarvan 56,1% van de Statenleden aangeeft tevreden te zijn met de indeling. 43,9% van de Statenleden zou de tijd graag anders indelen. Het percentage Statenleden dat tevreden is over de indeling is gestegen ten opzichte van 2010, toen gaf 52,2% van de Statenleden aan tevreden te zijn met de indeling. Figuur 10 geeft een beeld van de relatie tussen de tevredenheid van Statenleden over hun tijdsbesteding in relatie tot de relatieve verhouding in tijdsbesteding tussen de bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten.

Figuur 10: relatieve tijdsbesteding naar tevredenheid

Statenleden die tevreden zijn over de indeling in 2013 besteden relatief meer tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten ten opzichte van Statenleden in 2010 (1,5% meer), terwijl Statenleden die de indeling liever anders zien juist relatief meer tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten ten opzichte van 2010 (2,5% meer). Statenleden die tevreden zijn met hun huidige tijdsindeling besteden gemiddeld 65,3% aan bestuurlijke activiteiten en gemiddeld 28,3% aan volksvertegenwoordigende activiteiten. De Statenleden die hun tijd anders in willen delen wanneer dit mogelijk zou zijn besteden gemiddeld 70,7% aan bestuurlijke activiteiten en gemiddeld 26,5% aan volksvertegenwoordigende activiteiten.

Van de 87 Statenleden die hun tijd liever anders zouden willen indelen is geanalyseerd aan welke werkzaamheden zij meer, evenveel of minder tijd aan zouden willen besteden. Ruim 40% geeft aan liever minder tijd te besteden aan het lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten. 31% wil minder tijd besteden aan Provinciale Statenvergaderingen. Aan commissievergaderingen

wil 30% minder tijd besteden. Aan de andere kant geeft ruim 67% van de Statenleden die hun tijd liever anders indelen aan meer tijd te willen besteden aan werkbezoeken. Een meerderheid van de Statenleden wil meer tijd besteden aan persoonlijk contact met de burger (58,6%) en contact met vertegenwoordigers en groepen mensen (55,2%). Ten opzichte van 2010 is duidelijk dat Statenleden die hun tijd liever anders indelen, gemiddeld meer tijd willen besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten en gemiddeld minder tijd aan bestuurlijke activiteiten.

5.10 Conclusie

Nederlandse Statenleden besteden gemiddeld 68,3% van hun tijd aan bestuurlijke activiteiten. Gemiddeld 26,3% van de tijd gaat op aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Ten opzichte van 2010 is de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten nauwelijks veranderd. Net als in 2010 komt de relatieve tijdsbesteding in 2013 niet overeen met de doelstelling van de Wet Dualisering om tenminste de helft van de tijd te besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten. De relatieve tijdsbesteding aan volksvertegenwoordigende activiteiten is zelfs iets gedaald ten opzichte van 2010. Deze daling is deels te wijten aan het gestegen percentage 'overige werkzaamheden' die niet geïnclassificeerd zijn.

Uit een nadere analyse van de relatieve tijdsbesteding blijkt dat de resultaten uit 2013 op veel aspecten overeenkomen met de resultaten uit 2010. Zo is de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten in 2013 hoger bij vrouwelijke Statenleden en is er geen verband tussen het aantal inwoners per provincie en de relatieve tijdsbesteding. Het verband tussen ervaring en de relatieve tijdsbesteding dat in 2010 werd gevonden, is niet opnieuw gevonden in 2013. Statenleden uit Gelderland en Statenleden die ouder zijn dan 60 jaar besteden over het algemeen gemiddeld de meeste tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten en komen het dichtst bij de doelstelling om tenminste 50% aan volksvertegenwoordigende activiteiten te besteden.

Een meerderheid van de Statenleden (56,1%) is tevreden met de huidige tijdsindeling, dat is een lichte stijging ten opzichte van 2010. Toch zou 43,9% van de Statenleden hun tijd liever anders indelen. Deze Statenleden willen gemiddeld gezien minder tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten en meer tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten, daarbij gaat het specifiek om persoonlijk contact met de burger en (vertegenwoordigers van) groepen mensen.

6. Honorering Provinciale Statenleden

De vierde onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt: "Wat is de vergoeding die Provinciale Statenleden in Nederland ontvangen voor het statenwerk in 2013 en in hoeverre verschilt deze vergoeding van de vergoeding in 2010?"

Na het overzicht van de totale jaarlijkse kosten voor vergoedingen aan Statenleden, wordt ingegaan op het uurtarief van Statenleden, de kosten per activiteit en de tevredenheid van Statenleden met betrekking tot de vergoeding die zij voor het Statenwerk ontvangen. Het hoofdstuk besluit met een conclusie.

6.1 Vergoeding

In artikel 2, tweede lid, van het Rechtspositiebesluit Staten- en commissieleden is de vergoeding voor de werkzaamheden voor Statenleden vastgesteld. Hierin wordt jaarlijks de maximale vergoeding voor Statenleden vastgesteld. Provincies kunnen per verordening beslissen om tot maximaal 20% naar beneden af te wijken van het in artikel 2 genoemde bedrag. Interviews met Statenleden in 2010 wezen uit dat provincies over het algemeen de maximale vergoeding hanteren. In het kader van de vergelijkbaarheid is bij de hierna volgende berekeningen de vergoeding conform het Rechtspositiebesluit⁶ gebruikt.

Provincie	Aantal inwoners	2013		Totaal aan vergoedingen op jaarbasis
		Aantal Statenleden	Maximale jaarlijkse vergoeding	
Zuid-Holland	3.566.163	55	€ 13.116,34	€ 721.398,70
Noord-Holland	2.730.905	55	€ 13.116,34	€ 721.398,70
Noord-Brabant	2.475.259	55	€ 13.116,34	€ 721.398,70
Gelderland	2.016.632	55	€ 13.116,34	€ 721.398,70
Utrecht	1.247.992	47	€ 13.116,34	€ 616.467,98
Limburg	1.119.992	47	€ 13.116,34	€ 616.467,98
Overijssel	1.139.475	47	€ 13.116,34	€ 616.467,98
Friesland	646.440	43	€ 13.116,34	€ 564.002,62
Groningen	579.799	43	€ 13.116,34	€ 564.002,62
Drenthe	489.688	41	€ 13.116,34	€ 537.769,94
Flevoland	399.726	39	€ 13.116,34	€ 511.537,26
Zeeland	381.383	39	€ 13.116,34	€ 511.537,26
Totaal 2013		566	€ 13.116,34	€ 7.423.848,44
Totaal 2010		564	€ 12.694,74	€ 7.159.833,36
Verskil t.o.v. 2010		2	€ 421,60	€ 264.015,08

Tabel 2: overzicht van de vergoeding die Statenleden ontvangen in 2013 en in 2010

Er wordt jaarlijks voor € 7.423.848,44 aan publieke gelden besteed aan de directe vergoeding voor Nederlandse Statenleden. In deze berekening zijn de onkostenvergoedingen en vergoedingen aan fracties en toeslagen voor fractievoorzitters en kosten die provincies maken voor het mogelijk maken van het statenwerk, zoals bijvoorbeeld de kosten voor het beschikbaar stellen van vergaderruimte in het provinciehuis, niet meegenomen. De jaarlijkse vergoeding is ten opzichte van 2010 met 264.000 euro toegenomen (3,6%).

In vergelijking met de gemiddelde inflatie in Nederland, welke is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI)⁷, zijn de vergoedingen ten opzichte van 2010 absoluut gezien € 180.618,14 minder gestegen dan deze zouden stijgen op grond van de gemiddelde inflatie. De totale vergoeding zou € 7.604.466,58 bedragen op grond van de gemiddelde inflatie tussen 2010 en 2013. Het verschil is mogelijk ontstaan doordat de vergoeding van Statenleden tussen 2011 en 2012 niet zijn verhoogd in het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, artikel 2:⁸

In juli 2013 telde Nederland 16.792.320⁹ inwoners. Uitgaande van de totale vergoedingen op jaarbasis betaalt de Nederlandse burger in 2013 per hoofd van de bevolking € 0,44 per jaar aan vergoedingen voor Statenleden. Dat is net zoveel als in 2010.

6.2 Uurtarief Statenleden

Op basis van de totale tijdsbesteding van Statenleden op maandbasis en het totaal aan vergoedingen is het gemiddelde uurtarief van Statenleden in 2013 berekend. Dit is berekend door het totaal aan vergoedingen te delen door de totale tijdsbesteding op maandbasis. De berekeningsmethode is gelijk aan die in het Nationaal Statenledenonderzoek 2010. Het gemiddelde uurtarief dat Statenleden voor hun statenwerkzaamheden ontvangen bedraagt € 11,99 en is daarmee met één euro toegenomen ten opzichte van 2010, toen was het gemiddelde uurtarief € 10,99.

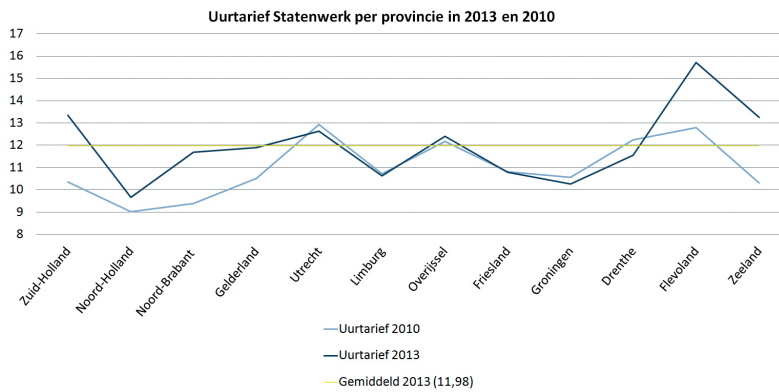
De gemiddelde totale tijdsbesteding van Statenleden verschilt per provincie. Figuur 11 geeft het uurtarief van Statenleden in de verschillende provincies weer in 2010 en 2013.

6. Zoals geactualiseerd op 25 juli 2013.

7. <http://nl.inflation.eu/inflatiecijfers/nederland/historische-inflatie/cpi-inflatie-nederland.aspx>

8. Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden 2011-2012: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2011-23150.html>

9. CBS bevolkingsteller: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=71090NED&D1=0&D2=0&D3=0&D4=a&D5=0&D6=90&VW=T> geraadpleegd op 23-juli 2013

Figuur 11: Uurtarief van Statenleden per provincie in 2013 en 2010

De provincies zijn in bovenstaand figuur op basis van inwonertal gerangschikt van groot naar klein. De vergoeding die Statenleden per uur ontvangen blijkt niet evenredig verdeeld te zijn. Het algemene beeld is dat Statenleden uit provincies met relatief de meeste inwoners en relatief de minste inwoners uitschieten boven het gemiddelde. Statenleden uit de overige provincies ontvangen een uurtarief dat onder en rond het gemiddelde zit. Statenleden in de provincie Noord-Holland hebben net als in 2010 het laagste uurtarief met een vergoeding van € 9,66 per uur, dat is 24 eurocent boven het wettelijk minimumloon¹⁰. Statenleden uit de

provincie Flevoland schieten uit boven het gemiddelde met een vergoeding van €15,72 per uur. Dat is ruim vier euro per uur meer dan deze Statenleden in 2010 ontvingen en 63% meer dan de vergoeding per uur van Statenleden in Noord-Holland.

6.3 Kosten per activiteit

Uitgaande van de vergoedingen uit het Rechtspositiebesluit en de gemiddelde tijdsbesteding van Statenleden aan verschillende activiteiten, kunnen de kosten inzichtelijk worden gemaakt. Tabel 3 geeft een overzicht van de kosten per activiteit weer voor 2010 en 2013.

Bestuurlijke activiteiten	Kosten op jaarbasis 2013	Kosten op jaarbasis 2010	Verskil 2013 - 2010
Vergaderingen	€ 2.141.942,64	€ 1.994.768,40	€ 147.174,24
Lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten	€ 1.355.439,41	€ 1.267.958,45	€ 87.480,96
Fractievergadering	€ 636.543,03	€ 588.655,99	€ 47.887,04
Commissievergadering	€ 601.015,05	€ 565.903,36	€ 35.111,69
Provinciale Statenvergadering c.q. Raadsvergadering	€ 575.553,33	€ 534.231,70	€ 41.321,63
Internetactiviteiten: e-mail, internetdiscussies, weblog, twitter, etc.	€ 477.061,86	€ 487.634,32	- € 10.572,46
Partijvergadering/bijeenkomsten	€ 328.831,22	€ 305.977,34	€ 22.853,88
Telefonische contacten	€ 234.721,54	€ 307.251,49	- € 72.529,94
Maken van notities en opstellen schriftelijke vragen	€ 278.480,18	€ 285.408,96	- € 6.928,79
Contact met andere overheden	€ 226.498,72	€ 219.517,35	€ 6.981,37
Contact met coalitie-/oppositiepartners c.q. vergadering	€ 211.628,35	€ 202.826,03	€ 8.802,33
Activiteiten in het kader van het fractievoorzitterschap	€ 142.190,88	€ 115.401,33	€ 26.789,56
Totaal Bestuurlijke activiteiten	€ 5.067.963,59	€ 4.880.766,33	€ 187.197,26
Volksvertegenwoordigende activiteiten			
Internetactiviteiten: e-mail, internetdiscussies, weblog, twitter, etc.	€ 477.061,86	€ 487.634,32	- € 10.572,46
Activiteiten in maatschappelijke organisaties	€ 380.938,93	€ 447.589,70	- € 66.650,76
Werkbezoeken	€ 509.234,43	€ 429.023,55	€ 80.210,88
Persoonlijk contact met (groepen van) burgers	€ 301.198,35	€ 298.332,46	€ 2.865,89
Contact met vertegenwoordigers van groepen mensen	€ 195.917,09	€ 177.834,54	€ 18.082,55
Contact met media	€ 87.102,77	€ 90.628,27	- € 3.525,50
Totaal Volksvertegenwoordigende activiteiten	€ 1.951.453,43	€ 1.931.042,84	€ 20.410,60
Overige activiteiten	€ 400.887,82	€ 348.024,20	€ 52.863,62
Totaal	€ 7.423.848,44	€ 7.159.833,36	€ 264.015,08

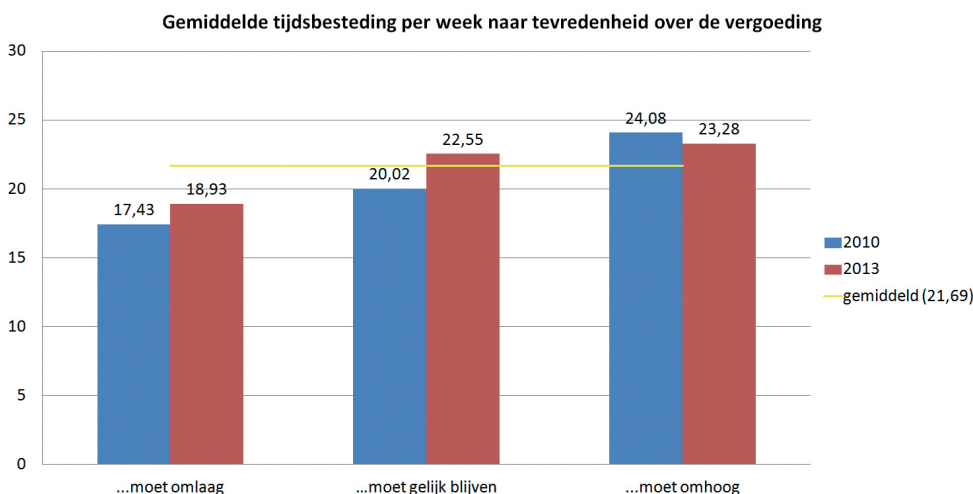
10. Uitgaande van het wettelijk minimumloon voor mensen van 23 jaar en ouder en een werkweek van 36 uur in 2013. Bron: <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/besluiten/2012/10/19/wml-per-1-januari-2013/stcrt-2012-21293wml.pdf>

De jaarlijkse kosten aan vergoedingen voor bestuurlijke activiteiten van Statenleden bedraagt in 2013 ruim € 5 miljoen. Aan volksvertegenwoordigende activiteiten gaat jaarlijks ruim € 1,95 miljoen aan vergoedingen op. De kosten voor het vergaderen en het lezen van vergaderstukken, nota's en rapporten bedragen € 3.497.382,05 op jaarbasis, een stijging van € 234.655,20 ten opzichte van 2010.

6.4 Tevredenheid naar vergoeding

Aan Statenleden is gevraagd naar hun opvatting over de vergoeding die zij ontvangen. 63% van de Statenleden vindt de vergoeding te laag. Ruim een kwart vindt de vergoeding precies goed en 10% vindt de vergoeding te laag. Meer dan 75% van de Statenleden die aangeven dat de vergoeding omlaag moet is afkomstig van de Socialistische Partij (SP). Hetzelfde was het geval in 2010, toen gaf ook het hoogste percentage SP Statenleden aan dat de vergoeding omlaag moest. Van de SP Statenleden geeft 61% aan de vergoeding te hoog te vinden, tegenover 22% van de SP-Statenleden die vinden dat de vergoeding te laag is.

Figuur 12 laat zien dat Statenleden die aangeven dat de vergoeding te hoog is, de minste tijd besteden aan het statenwerk. Statenleden die daarentegen aangeven dat de vergoeding te laag is besteden gemiddeld de meeste tijd aan het statenwerk. In figuur 13 is te zien dat de gemiddelde tijdsbesteding van Statenleden naar opvatting over de vergoeding overeenkomt met de verhouding in 2010.

Figuur 12: Gemiddelde tijdsbesteding per week naar tevredenheid vergoeding

6.5 Conclusie

De vergoeding die Statenleden per uur ontvangen is niet evenredig verdeeld. Het algemene beeld is dat Statenleden uit provincies met relatief de meeste inwoners en relatief de minste inwoners uitschieten boven het gemiddelde. Statenleden uit de overige provincies ontvangen een uurtarief dat onder en rond het gemiddelde zit. De gemiddelde vergoeding van Statenleden in 2013 bedraagt € 11,98 per uur, een euro meer dan de gemiddelde vergoeding in 2010. Nederlandse Statenleden ontvangen in 2013 op jaarbasis € 7.423.848,44 aan vergoedingen, € 264.000 meer dan in 2010 (3,6%). Per hoofd van de Nederlandse bevolking bedraagt de vergoeding aan Statenleden net als in 2010 € 0,44 per jaar. De Statenleden die vinden dat de vergoeding omhoog moet, besteden gemiddeld de meeste tijd aan statenwerk. Statenleden die van mening zijn dat de vergoeding omlaag moet, besteden gemiddeld juist de minste tijd aan statenwerk. Dit resultaat is vergelijkbaar met de gevonden resultaten in 2010.

7. Bestuurlijke opschaling

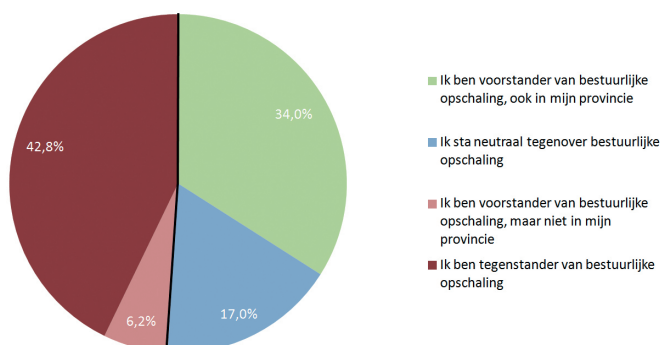
Hervorming van de provinciale bestuurslaag is een drastische maatregel in het openbaar bestuur die (grond)wettelijke, organisatorische en culturele veranderingen vereist. Ten tijde van de uitvoering van het Nationaal Statenledenonderzoek had het kabinet Rutte II hervormingsplannen voor de inrichting van het openbaar bestuur. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de hervormingsplannen van het kabinet Rutte II en de opvatting van Statenleden met betrekking tot de beoogde effecten. De vraag die in dit hoofdstuk centraal staat luidt: *Welke effecten beoogt het kabinet Rutte II met opschaling, wat is de opvatting van Provinciale Statenleden over de haalbaarheid van de beoogde effecten en wat zijn de wensen van Statenleden aan de hand van de verwachte gevolgen?* Allereerst komt de houding van Statenleden in beeld, verdeeld naar de opvatting over bestuurlijke opschaling en de bereidheid zichzelf opnieuw verkiesbaar te stellen bij volgende verkiezingen. Daarna volgt een weergave van de effecten die het kabinet beoogt en de verwachtingen die Statenleden daarover hebben. Vervolgens komen wensen van Statenleden aan de orde ten aanzien van de opschaling, de invulling van de functie Statenlid en het takenpakket van de provincie. Het hoofdstuk besluit met een conclusie.

7.1 Houding van Statenleden

7.1.1 Opvatting over bestuurlijke opschaling

In de vragenlijst in 2013 is de opvatting van Statenleden gepeild met betrekking tot bestuurlijke opschaling met de vraag: *“bent u over het algemeen voor- of tegenstander van bestuurlijke opschaling van de provinciale bestuurslaag?”* Deze vraag is gesteld op het moment dat de plannen om de provincies op termijn samen te voegen bekend zijn bij Statenleden. In totaal hebben 194 Statenleden deze vraag beantwoord. Onder Statenleden is geen meerderheid te vinden van voorstanders van bestuurlijke opschaling. Ruim een derde van de Statenleden is voorstander. 42,8% van de Statenleden is tegenstander van bestuurlijke opschaling. Nog eens 6,2% is voorstander van opschaling, zolang dat niet in de eigen provincie gebeurt. 17% staat neutraal tegenover bestuurlijke opschaling.

Opvatting van Statenleden ten opzichte van bestuurlijke opschaling

Figuur 13 Opvatting van Statenleden ten opzichte van bestuurlijke opschaling

Provincie

Hoewel onder Statenleden geen meerderheid bestaat van voorstanders van bestuurlijke opschaling, verschilt de gemiddelde opvatting per provincie. Zo heeft Friesland relatief het hoogste percentage tegenstanders met betrekking tot opschaling (66,7%). In Friesland heeft geen enkele respondent ingevuld voorstander te zijn van opschaling in eigen provincie. Ook Noord-Brabant en Zeeland kennen veel tegenstanders van bestuurlijke opschaling (respectievelijk 57,9% en 56,3%). Wat verder opvalt is dat relatief het hoogste percentage voorstanders zichtbaar is in de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht. De helft van de Statenleden is hier voorstander van bestuurlijke opschaling in eigen provincie. Het laagste percentage tegenstanders is zichtbaar in de provincie Flevoland (25%). De drie provincies die volgens de plannen van Minister Plasterk als eerste zullen samenvoegen zijn tevens de provincies met het hoogste percentage voorstanders.

Politieke partij

Ook per politieke partij verschilt de opvatting over bestuurlijke opschaling. Bij D66 is het hoogste percentage voorstander van bestuurlijke opschaling (83,3%). Bij VVD en PvdA is bijna de helft van de Statenleden voorstander van bestuurlijke opschaling. Bij PVV, SP, SGP en PvdD is het merendeel tegenstander van opschaling. Bij PvdD is dat 100% en bij de overige partijen is een klein aandeel neutraal of voorstander, zolang het niet hun eigen provincie betreft.

Nadere analyse laat zien dat er relatief meer voorstanders zijn van opschaling bij Statenleden die deel uitmaken van een coalitiepartij en dat er relatief meer tegenstanders zijn bij Statenleden die deel uitmaken van een oppositiepartij.

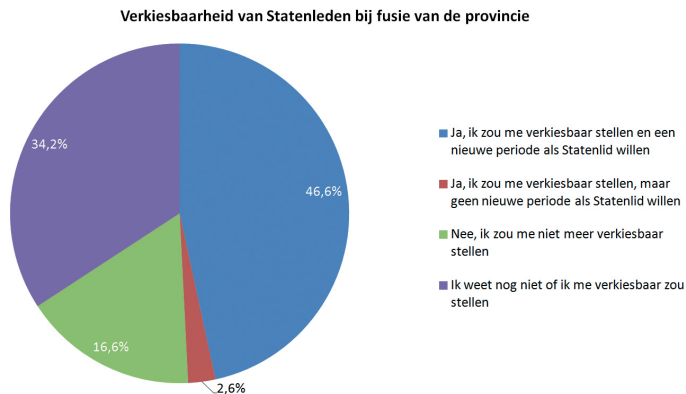
Leeftijd

Statenleden tussen de 20 en de 30 jaar staan relatief positief ten opzichte van bestuurlijke opschaling, 50% is voorstander van bestuurlijke opschaling in eigen provincie. Bij Statenleden tussen de 71 en 80 jaar is het laagste percentage voorstanders, namelijk 14,3%. Een verschil van 35,7% met Statenleden tussen 20 en 30 jaar.

7.1.2 Verkiesbaarheid bij volgende verkiezingen

Aan Statenleden is in het kader van het Nationaal Statenledenonderzoek gevraagd of ze zich opnieuw verkiesbaar zullen stellen voor de Provinciale Statenverkiezingen in 2015. Eerder in dit onderzoek is gebleken dat 46% van de Statenleden zich in 2015 verkiesbaar zal stellen en dat ook een groot deel (39,4%) nog geen beslissing heeft genomen en 14,6% zich niet verkiesbaar zal stellen.

In dezelfde vragenlijst is een vergelijkbare vraag voorgelegd, maar hier gaat het om het verkiesbaar stellen als Provinciaal Statenlid in het geval dat de betreffende provincie zal fuseren. Aan Statenleden is letterlijk gevraagd: 'zou u zich bij een fusie van uw provincie opnieuw verkiesbaar stellen?' Figuur 14 geeft weer wat Statenleden daarop geantwoord hebben.

Figuur 14: Verkiesbaarheid van Statenleden in het geval dat de betreffende provincie fuseert

Het aantal Statenleden dat aangeeft zichzelf niet meer verkiesbaar te stellen als de betreffende provincie fuseert is groter dan wanneer er geen fusie in het verschiet ligt. Er is minder twijfel over het verkiesbaar stellen wanneer er opschaling in het verschiet ligt. 34,2% weet nog niet of hij/zij zich verkiesbaar zal stellen, terwijl dat eerder nog 39,4% was. Het percentage Statenleden dat zich niet opnieuw verkiesbaar stelt bij een fusie is vooral hoog bij het CDA (47,9%). In de provincie Drenthe zou 42% van de Statenleden zichzelf niet verkiesbaar stellen bij een fusie, 33% van de Statenleden in Noord-Brabant en een kwart van de Statenleden in Utrecht, Flevoland en Zeeland zou zich niet meer verkiesbaar stellen. Van de Statenleden uit Noord-Holland, één van de provincies die volgens de plannen van het kabinet in 2015 samen gaat met Utrecht en Flevoland, zou het laagste percentage (6,3%) zich niet opnieuw verkiesbaar stellen.

7.2 Beoogde effecten

7.2.1 Regeerakkoord

De plannen om de twaalf Nederlandse provincies structureel samen te voegen tot vijf landsdelen zijn opgenomen in het regeerakkoord Rutte II in 2012. Het Ministerie van BZK komt met een toelichting om de beoogde effecten te motiveren in het rapport 'Bestuur in Samenhang'. Deze beoogde effecten hebben betrekking op de functie van het provinciaal bestuur, de positie van de provincies als middenbestuur en de kosten van het provinciaal bestuur:

- De schaal van de bestuurlijke organisatie is beter afgestemd op de provinciale opgaven.
- Het landsdeel kan de 7 kerntaken¹¹ effectiever uitvoeren.
- De bestuurlijke drukte (veroorzaakt door coördinatie en afstemming bij opgaven die de provinciegrenzen overschrijden) neemt af.
- De positie van de provincie ten opzichte van gemeenten versterkt.
- De positie van de provincie ten opzichte van het Rijk versterkt.
- De positie van de provincie ten opzichte van Europa versterkt

Een effect dat door het kabinet aanvullend beoogd wordt met de landsdelen is een kostenbesparing. Deze kostenbesparing is op de begroting ingeboekt als efficiencykorting.

7.2.2 Verwachtingen van Statenleden

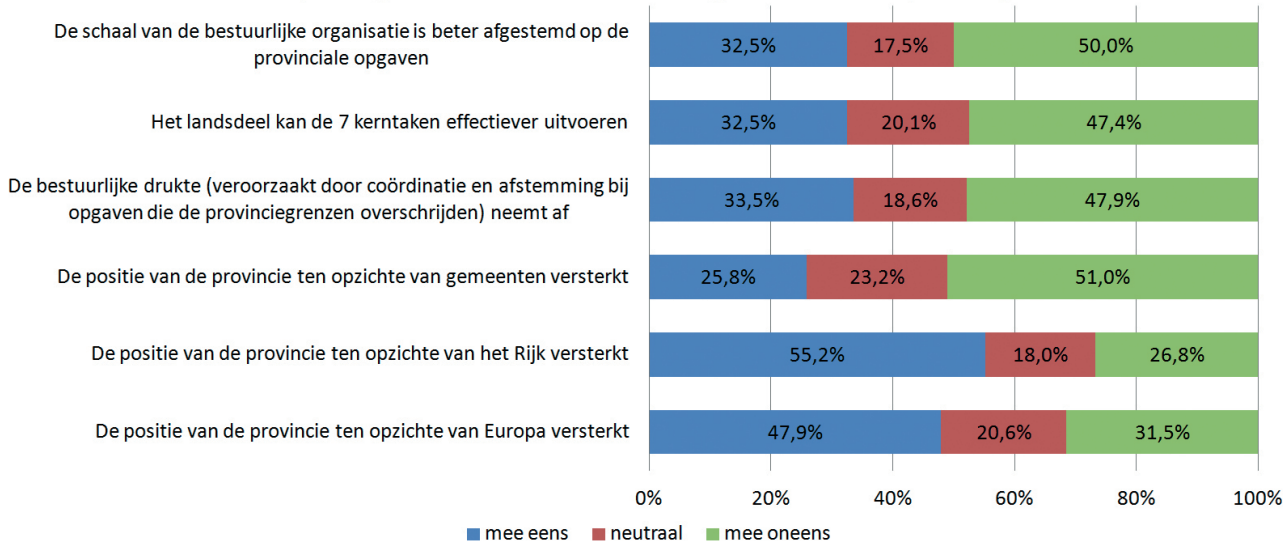
De beoogde effecten, zoals verwoord in 'Bestuur in Samenhang' zijn in de vorm van stellingen voorgelegd aan Statenleden. Statenleden konden kiezen uit vijf antwoordcategorieën: "zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens en zeer mee eens".¹² Bij de stellingen die betrekking hebben op het functioneren van de provincie als middenbestuur, komt de gemiddelde opvatting van Statenleden overeen. Gemiddeld denkt een derde van de Statenleden dat de bestuurlijke drukte af zal nemen en bijna een derde denkt dat de taken effectiever uitgevoerd kunnen worden. In het Nationaal Statenledenonderzoek 2010 is aan Statenleden gevraagd welke optie er voor zou zorgen dat het provinciaal bestuur effectiever en efficiënter kon werken. Opschaling van de provincies kwam toen als meest gekozen optie naar voren.

Bij de stellingen die gaan over het provinciaal bestuur in relatie met andere bestuurslagen is het beeld wat wisselender. Een meerderheid van de Statenleden verwacht dat met opschaling de positie van de provincie ten opzichte van het Rijk versterkt. Bijna de helft van alle Statenleden verwacht dat de positie ten opzichte van Europa versterkt bij opschaling. De verwachting van Statenleden over de verhouding met gemeenten laat juist een omgekeerd beeld zien. Een meerderheid verwacht niet dat opschaling de positie van de provincie ten opzichte van gemeenten versterkt.

11. De 7 kerntaken worden door het IPO beschreven als: 1. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer; 2. Milieu, energie en klimaat; 3. Vitaal platteland; 4. Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer; 5. Regionale economie; 6. Culturele infrastructuur en monumentenzorg; 7. Kwaliteit van het openbaar bestuur.

12. Voor de overzichtelijkheid van het model zijn de categorieën 'zeer mee eens, mee eens' alsmede 'zeer mee oneens, mee oneens' samengevoegd.

Opvatting van Statenleden over de beoogde effecten van opschaling

Figuur 15: opvatting over de beoogde effecten van het kabinet

Bij vijf van de zes stellingen is er een minderheid die het verwachte effect onderschrijft. Bij één stelling is een kleine meerderheid. Statenleden onderschrijven de verwachtingen die het kabinet schetst maar in beperkte mate.

Dat geldt ook voor het beoogde effect 'kostenbesparing'. Minder dan de helft van de Statenleden verwacht dat de kosten zullen dalen na opschaling van de provincies. In Overijssel verwachten relatief de meeste Statenleden dat de kosten zullen dalen (55,6%). Statenleden uit Friesland staan het meest negatief tegenover de stelling dat bestuurlijke opschaling tot een besparing van kosten zal leiden. 8,3% verwacht dat de kosten op de lange termijn zullen afnemen. Een kwart denkt dat de kosten gelijk zullen blijven en 66,7% verwacht dat de kosten alleen maar toe zullen nemen.

De provincies die als eerst zullen samenvoegen volgens de kabinetsplannen, Noord-Holland, Utrecht en Flevoland, tonen een gemengd beeld als het gaat om kostenbesparing. Van de Statenleden in Noord-Holland verwacht 43,8% dat de kosten af zullen nemen. In Utrecht is dat percentage iets lager (38,5%). In Flevoland denkt een kwart van de Statenleden dat de kosten af zullen nemen.

Per partij verwacht gemiddeld meer dan 50% dat de kosten na bestuurlijke opschaling gelijk zullen blijven of toe zullen nemen. Bij de PVV en de PvdD verwacht geen enkel Statenlid uit het onderzoek dat de kosten zullen dalen. Bij de SP verwacht 95,7% dat de kosten gelijk zullen blijven of toe zullen nemen en bij de ChristenUnie is dat 91,9%. Van de VVD en D66 verwacht het hoogste percentage dat de kosten bij opschaling zullen afnemen. Bij de VVD is dat 64,1% en bij D66 66,7%.

7.3 Wensen van Statenleden

7.3.1 Wijze van opschaling

Er wordt verschillend gedacht over de wijze waarop bestuurlijke opschaling plaats zal moeten vinden. Aan Statenleden is gevraagd wat hun opvatting is over vrijwillig samenvoegen in vergelijking met een geplande samenvoeging zoals het geval in Noord-Holland, Utrecht en Flevoland. Een meerderheid van de Statenleden is van mening dat Provincies zelf moeten kiezen of ze willen fuseren en met wie ze dat doen. 23% van de Statenleden geeft aan dat het Rijk de fusies moet coördineren en 21% heeft een andere mening over vrijwillig fuseren.

Statenleden uit de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Friesland geven voornamelijk aan dat provincies vrijwillig moeten fuseren en zelf moeten bepalen met wie ze dat doen. Statenleden uit Noord-Holland en Flevoland zijn overwegend voorstander van coördinatie van het Rijk bij provinciale samenvoeging. Bij deze vraag kregen respondenten de mogelijkheid om een open antwoord te geven als ze een andere mening hadden over vrijwillige fusie. Uit de open antwoorden zijn drie wensen te filteren die de overige meningen samenvatten:

- Helemaal geen fusie tussen provincies. Statenleden geven de crisis, bezuinigingen en het vergroten van de kloof tussen het bestuur en de burgers op als belangrijkste reden om niet te fuseren;
- Geen fusie tussen provincies, maar wel intensief samenwerken met mogelijk een fusie als vervolg op lange termijn;
- Een fusie moet worden voorgelegd aan de burger.

Ook per politieke partij zijn er verschillen in de opvatting over vrijwillig fuseren. Met uitzondering van D66 is het merendeel van de Statenleden bij alle politieke partijen van mening dat provincies zelf moeten beslissen of ze fuseren en met wie ze dat doen. Geen van de Statenleden van PVV, ChristenUnie, 50PLUS en PvdD vindt dat het Rijk een fusie moet coördineren.

7.3.2 Functie 'Statenlid'

Één van de redenen waarom de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland weerstand uiten tegen de samenvoeging, is dat de argumenten ontbreken voor opschaling. Met een set van vragen is geprobeerd de verwachting en wensen van Statenleden te peilen in geval van bestuurlijke opschaling. Het gaat daarbij om feitelijke veranderingen voor de functie van Statenleden. Aan Statenleden is gevraagd wat zij graag gewijzigd zien aan de functie Statenlid als de provincies fuseren. De vragen zijn neergezet als stelling, waarbij altijd twee of drie antwoordmogelijkheden te geven zijn.

De helft van de Statenleden vindt dat bij opschaling het aantal Statenleden gelijk moet blijven. Opvallend is dat 43% van de Statenleden van mening is dat het aantal Statenleden omlaag moet ten opzichte van het huidige aantal.

Ruim driekwart van de Statenleden vindt dat de functie Statenlid een parttime functie moet zijn. Een kwart van de Statenleden vindt de functie Statenlid een fulltime functie moet zijn. Uit nadere analyse blijkt dat Statenleden die van mening zijn de functie

Statenlid een fulltime functie moet worden, vooral afkomstig zijn uit provincies met relatief veel inwoners. Uitgesplitst naar politieke partijen is te zien dat vooral de PVV (50%) en regionale partijen (50%) vinden dat het Statenlidmaatschap een fulltime functie moet zijn.

Statenleden die van mening zijn dat de functie Statenlid fulltime moet worden, besteden gemiddeld meer tijd aan Statenwerk dan Statenleden die van mening zijn dat de functie parttime moet zijn.

7.3.3 Takenpakket van de provincie

Het takenpakket is door het IPO gevormd met zeven kerntaken¹¹. Aan Statenleden is gevraagd wat hun opvatting is over deze kerntaken wanneer de provincies mogelijk opschalen. Het grootste deel van de Statenleden (43%) vindt dat het huidige takenpakket gehandhaafd moet blijven. Een derde van de Statenleden is van mening dat de kerntaken opnieuw moeten worden bepaald.

Roland van Vugt Provinciale Staten Brabant (CDA)

Het statenwerk in Brabant is heel divers, omdat we een heel dynamische provincie zijn. Inwoners en ondernemers zijn volop bezig op velerlei fronten hun ambities vorm te geven.

Als statenlid probeer ik mijn werkzaamheden zo in te richten dat ik vooral aanwezig en zichtbaar ben in mijn eigen regio, het Land van Heusden en Altena. Daar maak ik veel tijd voor vrij. Daar komt het wekelijks vergaderschema en de (werk-)bezoeken op locatie nog bij. Gezien de omvang van Brabant levert dit veel autokilometers op. Maar alle locatiebezoeken leveren wel een goed beeld op van Brabant.

Als volksvertegenwoordiger moet je weten wat er speelt en kun je zaken waar ondernemers en inwoners tegen aan lopen onder de aandacht brengen, voorzover de provincie er een rol heeft of een bijdrage aan kan leveren. Ik vind het belangrijk dat mensen je kennen en dat ze je weten te vinden of dat ik hen kan benaderen. Dat samenspel maakt het werk zo boeiend. Door middel van deze contacten biedt dit de mogelijkheid om te communiceren wat de provincie doet. Ik merk vaak dat veel mensen geen of weinig beeld hebben bij wat de provincie doet.

De grootste uitdaging voor volksvertegenwoordigers is om de juiste prioriteiten te stellen. Voor je het weet verzuip je in intern, organisatorisch gedoe. Niet wat binnen de muren van het provinciehuis speelt dient leidend te zijn, maar wat er buiten aan de hand is. Waar kunnen we als provincie meerwaarde bieden en waar moeten we (durven) loslaten. Het grootste misverstand is dat we de samenleving kunnen verbeteren met meer regels. Die tijd is voorbij. Het gaat om verbinden en vertrouwen, passend bij dat typische Brabantse DNA.

7.4 Conclusie

Statenleden hebben verschillende opvattingen over bestuurlijke opschaling. Bijna de helft van de Statenleden is tegenstander van bestuurlijke opschaling in de eigen provincie. Ruim een derde van de Statenleden is voorstander. De houding verschilt per provincie. Statenleden uit Friesland, Noord-Brabant en Zeeland zijn aan te merken als grootste tegenstanders van bestuurlijke opschaling. Statenleden van deze provincies geven voornamelijk aan dat landsdelen de beoogde effecten van het kabinet naar verwachting niet behalen. Politiek gezien hebben partijen die in 2013 deel uitmaken van de landelijk coalitie (VVD, PvdA) samen met D66 relatief de meest positieve opvatting over bestuurlijke opschaling. 83,3% van de D66 Statenleden is voorstander van bestuurlijke opschaling. Van de regeringspartijen PvdA en VVD steunt ongeveer de helft van de Statenleden het landelijk beleid. Bij de overige partijen is gemiddeld 11,1% voorstander van bestuurlijke opschaling. De PVV en de SP kennen het hoogste percentage tegenstanders. Gemiddeld denkt 83,3% van de PVV

Statenleden en 75,4% van de SP Statenleden dat de beoogde effecten niet met opschaling worden behaald. Statenleden tussen de 41 en 50 en tussen de 71 en 80 jaar zijn het meest tegen bestuurlijke opschaling. Het percentage Statenleden dat verwacht dat de beoogde effecten die het kabinet noemt, worden behaald is in deze leeftijdscategorieën ook het laagst. Statenleden tussen de 21 en 40 jaar hebben een relatief positieve houding ten opzichte van bestuurlijke opschaling.

Statenleden hebben verschillende wensen als het gaat over de inhoudelijke invulling van bestuurlijke opschaling. Een meerderheid van Statenleden is van mening dat provincies zelf moeten kiezen of ze willen fuseren en met wie ze dat doen. Andere zaken die Statenleden bij opschaling graag zien is een afname van het aantal Statenleden, het behoud van de functie Statenlid als parttime functie en het behoud van de 7 kerntaken. Statenleden veranderen niet duidelijk van opvatting over hun bereidheid zichzelf opnieuw verkiesbaar te stellen wanneer een verwachte opschaling in het verschiet ligt.

8. Conclusies

Voorliggend onderzoek is ingegaan op de tijdsbesteding en werkzaamheden van Statenleden in 2013 waarbij de vergelijking is gemaakt met de werkzaamheden en tijdsbesteding van Statenleden in 2010. Tevens is onderzoek gedaan naar de opvatting van Statenleden met betrekking tot provinciale samenvoeging. Dit hoofdstuk geeft allereerst de antwoorden op elke onderzoeksvraag, waarna de hoofdvraag beantwoord wordt.

8.1 Theoretisch profiel

Wat is er in recente onderzoeken bekend over het dualisme in relatie tot de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden in Nederland en welke plannen zijn er voor bestuurlijke opschaling van de Nederlandse provincies?

Uit literatuuronderzoek naar het dualisme is bekend dat de kerndoelstellingen voor de Provincie in beperkte mate behaald zijn. Deze doelstellingen luiden als volgt:

- Herstel van de positie van Provinciale Staten als het belangrijkste politieke bestuursorgaan;
- Herstel van de volksvertegenwoordigende functie van Provinciale Staten;
- Versterking van de herkenbaarheid van het provinciebestuur voor de burger.

De werkzaamheden van Statenleden zijn te verdelen in bestuurlijke en volksvertegenwoordigende werkzaamheden. De belangrijkste ontwikkelingen sinds het Nationaal Statenledenonderzoek 2010 zijn het toedelen van 7 kerntaken aan de provincie en de (inmiddels ingetrokken) kabinetsplannen voor de opschaling van provincies. Het kabinet Rutte II heeft in het regeerakkoord het plan opgenomen de 12 provincies op te schalen naar 5 landsdelen. Het kabinet beoogde met de opschaling onder andere minder bestuurlijke drukte, betere invulling van de 7 kerntaken, sterk partnerschap ten opzichte van overige bestuurslagen en kostenbesparing te bereiken.

8.2 Tijdsbesteding

Wat is de tijdsbesteding van Provinciale Statenleden in Nederland in 2013 en in hoeverre verschilt deze van de tijdsbesteding in 2010?

Het Nederlandse Provinciale Statenlid besteedt gemiddeld 21,46 uur per week aan het statenwerk, 1,49 uur per week minder dan de tijdsbesteding van Statenleden in 2010. Tijdsbesteding uitgesplitst naar politieke partij toont een wisselend beeld ten opzichte van 2010. Partijen als GroenLinks en D66 besteden in 2013 fors minder tijd aan statenwerk dan in 2010. Statenleden van de PVV besteden als nieuwe partij in de meting gemiddeld de meeste tijd in 2013. Waar links georiënteerde Statenleden in 2010 relatief meer tijd besteedden dan rechts georiënteerde Statenleden, is dat beeld in 2013 andersom. Een ander opvallend verschil is de tevredenheid van Statenleden en de bereidheid om zichzelf weer verkiesbaar te stellen. In 2010 wilde 72,5% van de tevreden Statenleden zich nog weer verkiesbaar stellen als Statenlid en had 14% nog niet besloten of ze zich opnieuw verkiesbaar zouden stellen. In 2013 is het aantal tevreden Statenleden dat zich weer verkiesbaar wil stellen gedaald tot 45,2% en heeft 39,1% van de Statenleden nog niet besloten of ze zich opnieuw verkiesbaar zullen stellen.

De relatieve tijdsbesteding van Statenleden in 2013 toont ook overeenkomsten met de relatieve tijdsbesteding in 2010. Zo komt tijdsbesteding uitgesplitst naar, geslacht, coalitie/oppositie, het percentage fractievoorzitters relatief overeen in 2013 en 2010. En net als in 2010 combineert driekwart van de Statenleden het statenwerk met een betaalde baan en/of opleiding. Hieraan besteden zij gemiddeld 32 uur per week. Gecombineerd met het statenwerk bestaat de werkweek van Statenleden gemiddeld uit 53,7 uur per week.

Over de opschaling

Op 14 december 2012 startte het kabinet Rutte II een procedure voor herindeling van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht.

In 2013 heeft het kabinet een herindelingsontwerp ingediend, waarop 635 zienswijzen zijn ingediend van burgers, provincies, gemeenten en andere organisaties. Om de provinciale herindeling mogelijk te maken was een wetsvoorstel opgesteld.

Naar aanleiding van de overleggen heeft het kabinet in de zomer van half 2014 besloten het wetsvoorstel voor de samenvoeging van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht niet in te dienen. Dit betekent dat de herindelingsprocedure is beëindigd.

8.3 Werkzaamheden

Wat is de tijdsbesteding gerelateerd aan de werkzaamheden van Provinciale Statenleden in Nederland in 2013 en in hoeverre verschilt de tijdsbesteding aan deze werkzaamheden ten opzichte van 2010?

Nederlandse Statenleden besteden gemiddeld 68,3% van hun tijd aan bestuurlijke activiteiten en dat 26,3% van de tijd op gaat aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Ten opzichte van 2010 is de relatieve tijdsbesteding aan bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten nauwelijks veranderd. De tijdsbesteding aan bestuurlijke activiteiten is in 2013 toegenomen met 0,1% ten opzichte van 2010 en voor de tijdsbesteding aan volksvertegenwoordigende activiteiten is dat een daling van 0,7% ten opzichte van 2010. Uit deze resultaten volgt de conclusie dat de huidige relatieve tijdsbesteding in 2013 niet overeenkomt met de doelstelling van de Wet Dualisering om minimaal 50% van de tijd te besteden aan volksvertegenwoordigende activiteiten en dat de trend ook niet in deze richting is geschoven sinds 2010.

Net als in 2010 besteden vrouwelijke Statenleden in 2013 relatief meer tijd aan bestuurlijke activiteiten. Het verband tussen ervaring en de relatieve tijdsbesteding dat in 2010 werd gevonden, is niet opnieuw gevonden in 2013. Statenleden uit Gelderland en Statenleden die ouder zijn dan 60 jaar besteden gemiddeld de meeste tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten en komen het dichtst bij de doelstelling om tenminste 50% aan volksvertegenwoordigende activiteiten te besteden.

Een meerderheid van de Statenleden (56,1%) is tevreden met de huidige tijdsindeling, dat is een lichte stijging ten opzichte van 2010. Statenleden die hun tijd graag anders zouden indelen, willen gemiddeld genomen minder tijd besteden aan bestuurlijke activiteiten en meer tijd aan volksvertegenwoordigende activiteiten.

8.4 Vergoeding

Wat is de vergoeding die Provinciale Statenleden in Nederland ontvangen voor het Provinciale statenwerk in 2013 en in hoeverre verschilt deze vergoeding van de vergoeding in 2010?

Nederlandse Statenleden ontvangen in 2013 samen op jaarbasis € 7.423.848,44 aan vergoedingen. Per Statenlid komt dat uit op een vergoeding van € 13.116,34 per persoon per jaar, 3,6% meer dan in 2010. De toelage die fractievoorzitters bovenop deze vergoeding ontvangen, is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Per hoofd van de Nederlandse bevolking bedraagt de vergoeding aan Statenleden net als in 2010 € 0,44 per jaar. Het gemiddelde

uurtarief van Statenleden bedraagt in 2013 € 11,99 per uur, één euro meer dan in 2010. Het uurtarief dat Statenleden ontvangen is niet evenredig verdeeld. De tijdsbesteding van Statenleden verschilt per provincie, terwijl de vergoeding voor alle Statenleden gelijk is. De Statenleden die vinden dat de vergoeding omhoog moet, besteden gemiddeld de meeste tijd aan statenwerk. Statenleden die vinden dat de vergoeding omlaag moet, besteden gemiddeld juist de minste tijd aan statenwerk. Dit resultaat is vergelijkbaar met de gevonden resultaten in 2010.

8.5 Bestuurlijke opschaling

Welke effecten beoogt het kabinet Rutte II met opschaling, wat is de opvatting van Provinciale Statenleden over de haalbaarheid van de beoogde effecten en wat zijn de wensen van Statenleden aan de hand van de verwachte gevolgen?

Met het plan om de 12 Nederlandse provincies structureel samen te voegen tot 5 landsdelen, beoogt het kabinet een aantal effecten:

- De schaal van de bestuurlijke organisatie is beter afgestemd op de provinciale opgaven;
- Het landsdeel kan de 7 kerntaken effectiever uitvoeren;
- De bestuurlijke drukte (veroorzaakt door coördinatie en afstemming bij opgaven die de provinciegrenzen overschrijden) neemt af;
- De positie van de provincie ten opzichte van gemeenten versterkt;
- De positie van de provincie ten opzichte van het Rijk versterkt;
- De positie van de provincie ten opzichte van Europa versterkt;
- Kostenbesparing.

Statenleden hebben verschillende opvattingen over bestuurlijke opschaling. Bijna de helft van de Statenleden is tegenstander van bestuurlijke opschaling in de eigen provincie. 34% is voorstander van opschaling. De houding verschilt per provincie. Statenleden uit Friesland, Noord-Brabant en Zeeland zijn aan te merken als grootste tegenstanders van bestuurlijke opschaling. Politiek gezien hebben partijen die in 2013 deel uitmaken van de landelijk coalitie (VVD, PvdA) samen met D66 relatief de meest positieve opvatting over bestuurlijke opschaling. 83,3% van de D66 Statenleden is voorstander van bestuurlijke opschaling. Van de regeringspartijen PvdA en VVD steunt iets minder dan de helft van de Statenleden het landelijk beleid. Bij de overige partijen is gemiddeld 11,1% voorstander van bestuurlijke opschaling. De PVV en de SP kennen het hoogste percentage tegenstanders. Gemiddeld denkt 83,3% van de PVV Statenleden en 75,4% van de SP Statenleden dat de

beoogde effecten niet met opschaling worden behaald. Statenleden tussen de 41 en 50 jaar en 71 en 80 jaar hebben de meest negatieve opvatting over bestuurlijke opschaling. De verwachting over het behalen van de beoogde effecten van het kabinet is tevens het laagst in deze leeftijdscategorieën. Statenleden tussen de 21 en 40 jaar hebben een relatief positieve houding ten opzichte van bestuurlijke opschaling.

Statenleden hebben verschillende wensen als het gaat over de inhoudelijke invulling van bestuurlijke opschaling. Een meerderheid van Statenleden is van mening dat provincies zelf moeten kiezen of ze willen fuseren en met wie ze dat doen. Andere zaken die Statenleden bij opschaling graag zien is een afname van het aantal Statenleden, het behoud van de functie Statenlid als parttime functie, een verhoging van de vergoeding en behoud van de 7 kerntaken.

8.6 Antwoord op de hoofdvraag

Waaruit bestaan de werkzaamheden van Provinciale Statenleden, wat is de concrete tijdsbesteding voor deze werkzaamheden, welke vergoeding ontvangen Provinciale Statenleden voor het statenwerk in 2013, in hoeverre komt dit overeen met de tijdsbesteding, werkzaamheden en vergoeding van Provinciale Statenleden in 2010 en wat is de opvatting van Provinciale Statenleden over de invulling van deze rol bij mogelijke opschaling van het Provinciaal bestuur?

De werkzaamheden van Statenleden zijn verdeeld in bestuurlijke en volksvertegenwoordigende activiteiten die weer gesplitst zijn in 17 categorieën. Gemiddeld besteden Statenleden in 2013 ongeveer 21,46 uur per week aan het statenwerk. Dit is gemiddeld 1,49 uur per week minder dan Statenleden in 2010 besteedden aan het statenwerk. Ruim 68% van de totale tijdsbesteding besteden Statenleden in 2013 aan bestuurlijke activiteiten en 26,3% aan volksvertegenwoordigende activiteiten. Gekeken naar de (theoretische) doelstellingen van het dualisme en de empirische resultaten van dit onderzoek is de conclusie dat Statenleden zich anno 2013 nog steeds meer dan gewenst bezighouden met bestuurlijke activiteiten ten koste van volksvertegenwoordigende activiteiten. Op jaarbasis ontvangen Statenleden ruim € 7,4 miljoen aan vergoedingen. Dit komt neer op een uurtarief van gemiddeld € 11,99 per uur. Het gemiddelde uurtarief van Statenleden in 2010 bedroeg één euro minder, namelijk € 10,99 per uur.

Bijna de helft van de Statenleden is tegenstander van bestuurlijke opschaling in de eigen provincie. Een kleine meerderheid verwacht dat de beoogde effecten van het kabinet met bestuurlijke opschaling niet behaald zullen worden.

De kracht van Daadkracht

Daadkracht is een bestuurskundig onderzoeks- en adviesbureau uit Nijmegen. Wij staan voor goed en gedegen onderzoek voor overheden, maar doen ook uit eigen interesse onderzoek in het publieke domein. Daadkracht werkt voor de Rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Daadkracht was jarenlang verantwoordelijk voor het trendonderzoek Overheid.nl Monitor en het onderzoek 65% dienstverlening elektronisch in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Andere onderzoeken van Daadkracht zijn het Nationaal Raadsledenonderzoek, het onderzoek naar de beschikbaarheid en actualiteit van regelgeving en de kwaliteit van metadata in de CVDR, het onderzoek naar de (on)mogelijkheden voor elektronisch bekendmaken, onderzoek naar het informatiebeveiligingsniveau in Limburgse gemeenten en diverse onderzoeken naar het beheer van overheidswebsites.

Colofon

Onderzoek: Eric Jongeneelen MSc,
drs. Ageeth de Jager - de Lange, drs. Bart-Jan Flos
Redactie: drs. Ageeth de Jager - de Lange, drs. Bart-Jan Flos en
Bas van Rens

Adres

Postbus 6635
6503 GC Nijmegen
Tel. 024 344 6288
Mail info@daadkracht.nl
www.nationaalstatenledenonderzoek.nl
www.daadkracht.nl
 @Daadkrachtmedia #NSO2013

DAADKRACHT
VOOR DE OVERHEID

CVDR/GVOP | Zaakgericht werken | Advies en projecten | Content